

Septembri ineunti assignandam, præsertim si pauci dies vacationi sedis tribuantur.

Schisma decinum nonum.

Cum Benedictus Gregorio cuidam in electione prævaluisset, potentiori tamen cedere deberet, ad Henricum regem perrexit in Saxoniam cum omni

paratu apostolico, expulsionem suam omnibus lamentando innotescens. Quare Henrico rege ad vindicandam injuriam apostolicæ sedi illatam prope-
rante, Gregorius pseudopapa schismaticus perfer-
ritus, relicta Urbe, aufugit. Benedictus vero pon-
tifex, quem rex præmiserat, eandem Petri cathe-
dram recepit.

NOTITIA DIPLOMATICA

Benedicti VIII bullæ sunt scriptæ per manum

Benedicti notarii regionarii et scriniarii S. R. E. (3, 5, 8, 11, 15, 17, 18, 19, 20)

Herardi (al., Bernardi) scriniarii S. R. E. (4).

Sergii notarii regionarii et scriniarii S. R. E. (7)

Leonis " " " (9)

Stephani " " " (10, 23, 24, 26)

Petri " " " (12, 21)

Georgii " " " (22)

Raphonis " " " (25)

Stephani primi scriniarii [al., protoscriniarii] S. R. E. (27, 28)

Gregorii yvocancellarii domini Benedicti octavi papæ (27)

Joannis diaconi S. R. E. scriniarii (32)

Data p. m.

Petri episcopi S. Prænestinæ ecclesiæ et bibliothecarii sanctæ sedis ap. (2, 15)

Benedicti episcopi Portuensis et bibliothecarii S. R. E. (4, 23, 25)

Benedicti Dei gratia episcopi S. Silvæ Candidæ ecclesiæ et bibliothecarii sanctæ apost. sed. (5).

Azzoni episcopi S. Ostiensis ecclesiæ et bibliothecarii sanctæ apost. sed. (7).

Bosonis episcopi S. Tiburtinæ ecclesiæ et bibliothecarii sanctæ apost. sed. (10, 12, 17, 18, 21, 22, 28)

Benedicti episcopi, apostolicæ sedis legati (14)

Piligrini Coloniensis archiepiscopi et bibliothecarii sanctæ sed apost., qui vicem Benedicto commisit episcopo (36)

BENEDICTI VIII PAPÆ EPISTOLÆ ET DECRETA

I.

Benedicti VIII papæ epistola ad Brunonem Lingonensem episcopum.

(Anno 1012.)

[PÉRARD, *Recueil de plusieurs pièces curieuses servant à l'hist. de Bourgogne*, Paris, 1664, fol., p. 172.]

BENEDICTUS, sanctæ universalis Ecclesiæ præsul, BRUNONI Lingonum præsuli, salutem et apostolicam benedictionem.

Monasterii martyræ Benigni, quo Willelmum in sancto proposito studiosum monachum abbatem a te didicimus ordinatum, privilegia prædecessorum meorum, præcepta etiam filiorum nostrorum regum Franciæ, a te, vel ab ipso abbate mihi transmissa relegi, atque, ut tua poscebat bonitas, corroboranda statui. Quicumque igitur de burgo, claustris, cimiterio, potestatibus appendiciisque omnibus quæ juris prædicti sancti noscuntur, ipsi sanxerunt, et

quæ antecessores tui suis decretis censuerunt, hæc Dei beatique Petri apostoli, et nostra auctoritate privilegii nostri littera confirmandum decreverunt. Horum si quis contrarius transgressor extiterit, anathematis mucrone se a nobis multatum pro certo noverit. Monemus etiam prædictum locum tua protectione defendi ab externorum infestationibus et a tuorum importunitatibus; et quoniam novimus te, quod successores tuos timemus, non agere proposito religionis favore monasticæ, et eundem locum a te construi et amari, ideo prohibemus, denominato abbate suppliciter exorante, a te vel a tuis successoribus divinum ibidem officium interdici; quod etiam beati Gregorii auctoritate confirmamus, qui Joannem episcopum de urbe veteri pro hoc ipso increpat et interdicit, ne in cœnobiis divina officia celebrari prohibeat, quia quoties vel aliquid inusitatum in monasterio geritur, tenor inde regularis impeditus, non parum a

custodia religionis relaxatur. Quo exemplo decernimus in Divionensi monasterio divinum officium pro sanctæ statu Ecclesiæ continuo celebrari, quatenus frequentata celebratio missarum et orationum turbines ac procellas infestantium valeat sedere; nisi, quod absit, Lingonensi Ecclesiæ, vel eidem monasterio, infractione, aut præsulis prædictæ sedis prodicione, sive captione aliquo modo accidente, pro quibus sponte debent ab officio cessare, Valet.

Data pridie Kalendas Decembris, per manus Petri sanctæ apostolicæ sedis bibliothecarii, indictione x.

II.

Benedicti VIII papæ privilegium pro monasterio S. Benigni Divionensis.

(Anno 1012.)

[PÉRARD, *Recueil*, etc., p. 273.]

BENEDICTUS, sanctæ universalis Ecclesiæ præsul, dilecto in Christo Jesu filio WILLELMO abbati monasterii Divionensis, ejusque successoribus regulariter substituendis, salutem et apostolicam benedictionem.

Ex injuncto nobis officio sanctorum locorum quieti debemus invigilare, ut quanto quietius, tanto devotius in eis Domino serviatur.

Propterea, charissime filii Willelme, petitionibus tuis annuentes, monasterium vestrum sub protectione apostolica conservandum statuimus, et ne ab episcopo Lingonensi, aut ejus successoribus, divinum in ipso monasterio interdicatur officium, prohibemus. Quod etiam beati Gregorii auctoritate confirmamus, qui Joannem episcopum de urbe veteri pro hoc increpat et interdicat, ne divinum officium prohibeat in cœnobiis celebrari, quia quoties hoc vel aliquid inusitatum in monasteriis geritur, tenor inde regularis impeditus, non parum a custodia religionis relaxatur. Quo exemplo decernimus in Divionensi monasterio divinum officium pro statu sanctæ Ecclesiæ continue celebrari, quatenus frequentata celebratio missarum et orationum turbines ac procellas infestantium valeat sedere, nisi, quod absit, Lingonensi Ecclesiæ, vel eidem monasterio, infractione, aut prædictæ sedis præsulis captione aliquo modo accidente, pro quibus sponte debent ab officio cessare, omnium etiam monachorum tuorum quoslibet excessus secundum Dei timorem et beati Benedicti regulam, paterna animadversione habeas castigare, nec ulli episcoporum liceat interdicti proferre sententiam, seu quibuslibet angariis, vel indictionibus fatigare, quandiu ipsi monachi vestræ disciplinæ subdi voluerint, et regularibus institutionibus supponi. Quæcunque vero privilegia prædecessorum meorum, quæcunque præcepta regum vel imperatorum, quæcunque scripta Lingonensium antistitum aliarumque personarum idem cœnobium noscitur possidere, nos præsentis decreto corroboramus, nec non possessiones, dignitates atque libertates, quæ in ipsis paginis continentur annotatæ auctoritate beati Petri et nostra integras et illibatas perpetuo manere sanximus. Horum si quis contrarius

A transgressor extiterit, anathematis mucrone se a nobis multatum pro certo noverit.

Data Kal. Decembris, per manus Petri sanctæ apostolicæ sedis bibliothecarii, indictione x.

III.

Benedictus VIII papa jura omnia ac bona S. Urgellensis Ecclesiæ confirmat.

(Anno 1012.)

[COCQUELINES, *Bullar.* tom. I, page 319.]

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, reverentissimo ac spirituali filio ERMENGAUDO sanctæ Urgellensis Ecclesiæ episcopo, tuisque successoribus in perpetuum.

Apostolatus nostri sollicitudo omnium ecclesiarum utilitatibus nos monet prospicere, et ne funditus corruant, opem perpetuæ sustentationis impertire. Quapropter cunctis archiepiscopis, ducibus, marchionibus, comitibus, vicecomitibus, cunctisque sanctæ Dei Ecclesiæ filiis manifestum fieri volumus, quoniam una cum cuncto nostro clero episcoporum, cardinalium, presbyterorum, diaconorum subdiaconorumque, confirmamus atque concedimus huic suprascripto Ermengaudo episcopo suum videlicet jam præfatum episcopatum sanctæ Urgellensis Ecclesiæ ex integro cum omnibus suis ædificiis, castellis, villis, fundis et casibus in quo sunt, ecclesiis, vineis quoque et terris et pratis, pascuis et silvis, arboribus pomiferis et in pomiferis, fructiferis vel infructiferis, diversi generis, paludibus et pantanis, salicetis, puteis, fontibus, rivis molendinis, piscationibus, seu etiam et venationibus, aquis aquarumque decursibus, montibus et collibus, plagis et planitiis, cavertinis, adjacentiisque eorum, cultum vel incultum, nec non et pertinentiam ejusdem episcopii, scilicet Cerdaniensis pagus, Libienensis, Bergitanensis, Paliarenensis quoque, atque Ribacurcensis, Jestabiensis atque Cardosensis, Anabiensis ac Tirbensis, et locus sanctæ Deodatæ cum finibus suis, castrum etiam, quem dicunt Turres, cum finibus suis, et Bescaram cum finibus suis, cum ipso alode, quem dicunt Sor, et ipsos villares, quæ dicunt Letone, et Colpedra cum finibus suis, Haclone et Sardinia cum finibus suis, et ipso villare, quem dicunt Boscedera, Calbitiano cum finibus suis, et Lenzitirde cum finibus suis, et Submonte cum finibus suis, et ipsos alodes de valle Andozza, qui fuerunt de Sinifredo comite, et ipso fevo de Archavello, et ipso alode de Salellas cum ipso fevo de Sancto Stephano, et ipsas villas, quæ dicunt Montaneo, Lello et Cubilare, cum illorum terminos, vel fines, et ipsa villa, quæ dicunt Salento cum finibus suis, castrum etiam Sanguia cum finibus suis, et ipsa villa quæ dicunt Tossen cum finibus suis, quam Burellus comes in hunc episcopatum pro sua olim donavit anima, et a suo filio Ermengaudo episcopo postea huic episcopatu confirmata. Confirmamus etiam id ipsa villa cum finibus suis ad locum vocitatum sanctæ Urgellensis Ecclesiæ de illa hora in antea, quam Raimundus comes reddidit in potestate Domino Deo ejusque præcelsæ genitrici, et in

manu memorato Ermengauda episcopo propter remedium animæ suæ, et uxoris sui Ermesinde, et pro remedium animæ genitoris sui, et fratris sui Ermengaudi, et ipso alode quem dicunt Castellione cum Guardiola et cum ipso Solane, cum illorum terminum vel fines. et ipso alode quem dicunt Turrizella, cum finibus suis, et ipsam hæreditatem, quam sæpe dicto Ermengauda episcopo dedit ad jam præfatæ sanctæ sedis Urgellensis, qui illum advenit per successionis sui genitori, in tali videlicet ratione dum vixerit Arnaldus frater ejus teneat, et possideat, et post obitum vero suum remaneat ad sanctæ prædictæ sedis; alodem qui est ad ipsa spungia similiter. Confirmamus etiam ei tertiam partem Telonei ejusdem episcopii mercati cum pertinentiis vel cum omnibus ad ipsum episcopium, et suis omnibus locis ubicunque generaliter et ex integro pertinentibus, situm supradictum episcopatum a territorio Urgellensis, Cerdaniensis, Bergitanensis, Paliarensis, atque Ribacurcensis. Item et confirmamus tibi tuisque successoribus de ipsius supradicti episcopii locis, et pertinentiis, primitiis, et decimis, nec non et integram stabilimus ut nulla quælibet persona clericis vestri episcopii consistentibus injuste ad districtiorem, aut ad justa lex deportare laicali persona præsumetur. Nam quia supradictum episcopium cum suis rebus ubicunque sibi pertinentibus Francorum regibus per præceptum domni et præstantissimi regis Caroli Franciæ regionis, et per scriptionem nominis ejus concessit; et firmavit sigillo regale seu per concessione et donatione regis Ludovici proles Caroli, et per confirmationem regis præceptis signansque sigillo proprio domini regis Caroli Ludovici prolis, nec non et per privilegia itaque beatorum apostolorum principis Petri, et domno Agapito papa et aliorum apostolorum, qui hic fuerunt functi, et obligationem illorum tenuerint, præcedentes episcopi sub jugo et servitio inviolatæ Dei genitricis; sed ita et nos apostolica auctoritate firmamus ut a modo, et in antea quidquid vos vestrique successores legaliter acquisituri fueritis, futuris temporibus ex præsentibus anno incarnationis Domini nostri Jesu Christi 1013 (1), indictione xi, inclinati precibus vestris, per vestra regalia præcepta et hujus privilegii seri-
Driem in perpetuum vobis vestrisque successoribus confirmamus et stabilimus detinendum, possidendum et cum timore Dei dispensandum atque regendum, ut nullus rex, nullus princeps, nullus comes, nullus marchio, nullus judex, neque ulla magna parvaque persona aliquam vim, aut invasionem in eodem episcopio neque in suis pertinentiis nunquam facere præsumat. Pro quo, et sub divini iudicii obtestatione, et anathematis interdictione promulgantes decrevimus, ut nulli nostrorum successorum pontificum, ut supra posuimus, neque ulla magna parvaque persona audeat neque præsumat

(1) Leg. 1012.

A contra hoc nostrum apostolicum privilegium in aliquibus agere injuste, neque frangere tentet. Ergo qui ad sanctæ hujus Ecclesiæ aliquid rapit, aufert vel fraudat, invadit, retentat, devastat, aut nefaria calliditate suppresserit, pro homicida teneatur, atque reus in conspectu justiciæ Dei deputetur, et ut sacrilegus judicetur, et nisi per puram probatamque atque publicam pœnitentiam et per Ecclesiæ satisfactionem episcoporum manus impositionem juxta canonicas sanctiones reconciliatus non fuerit, regnum Dei non possideat, et non solum a regno Dei sit alienus, sed etiam a liminibus sanctæ Dei Ecclesiæ sit ejectus. Talium scelerum patratores, nisi per satisfactionem, nec vivus nec mortuus communicare non audeantur, et insuper anathematis vinculo damnentur, Deo et sanctis suis [*deest odibiles vel quid simile*] efficiantur, et ab Ecclesiæ catholicæ communione pellantur. Quorum nos sequentes exempla omnes tales præsumptores a liminibus sanctæ Dei Ecclesiæ anathematizamus, apostolica auctoritate pellimus, et damnamus, atque sacrilegos esse judicamus, et non solum facientes, sed et consentientes eis; quia non solum qui faciunt judicantur rei, sed etiam qui facientibus consentiunt. Pari enim pœna, et agentes et consentientes comprehendit. Si quis autem quod non credimus, in aliquibus frangere tentaverit, sciat se, nisi resipuerit, auctoritate Dei, et sancti Petri apostoli, atque nostra qui ejus fungimur vicariatione, anathematis vinculis indissolubiliter esse innodandum, et a regno Dei alienandum, et cum diabolo et ejus atrocissimis pompis atque cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi, incendio concremandum, et in voragine tartareoque chaos demersus cum impiis deficiat. Qui vero custos et observator extiterit, benedictionis gratiam et cælestis retributionis a justo iudice domino Deo nostro multipliciter consequatur, et vitæ æternæ particeps esse mereatur, Amen.

Scriptum per manum Benedicti notarii, regionarii et scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Decembris, indictione xi.

Giselbertus gratia Dei episcopus. Senensis Sigefridus Parmensis Ecclesiæ Dei providentia episcopali infula redimitus. Ego Pontius, ac si indignus sub manu Dei omnipotentis Aratensis episcopus, confirmo et consigno hanc paginam, ut in Dei nomine firma permaneat omnique tempore. Petrus episcopus Pabiensis subscripsi; Sigefredus sanctæ Placentinæ Ecclesiæ custos consentiens subscripsi. Leo episcopus ac si indignus Vercellensis Ecclesiæ custos subscripsi. Hotkerus Leodiensis episcopus subscripsi. Ego Benedictus Dei gratia episcopus sanctæ Silvæ Candidæ Ecclesiæ interfui et subscripsi. Aimericus episcopus Ribacurcensis subscripsi. Petrus Magalonensis episcopus; Borellus ac si indignus episcopus; Bonifacius Taurinus episcopus subscripsi.

IV

Benedictus VIII Ecclesie Bambergensis, petentibus Heinricho rege et Eberhardo episcopo, privilegia confirmat.

(Anno 1013.)

[PERTZ, *Monum. Germ. hist. Scr. IV*, 808, in *Vita Heinrichi imp.*, auct. Adalberto.]

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, dilectissimo sibi in Christo semper domino et serenissimo regi HEINRICO, a Deo coronato, suoque spirituali filio, Eberhardo quoque confratri et coepiscopo suo, sancte videlicet Babenbergensis Ecclesie venerabili episcopo, æternam in Domino salutem et apostolicam benedictionem.

Inter omnia quæ divinæ providentiæ consilio disponuntur, ad laudem respicit Creatoris, quod etiam a summis viris Deoque devotis, intuitu pietatis et spe æternæ retributionis, venerabilia loca eorum sumptibus sublimantur rectissimeque ordinantur, possessionum suarum beneficiis, cumulantur, et in meliorem statum, Christo auxiliante, commutantur. Unde, dilectissime filii in omnibus, quæ te ad laudem et gloriam Redemptoris nostri devote et misericorditer fecisse, manifestum est, nihil perfectius nihilque melius ad promerendum regnum cælorum agere potuisti, quam quod illum tibi fecisti hæredem, a quo æternam accepturus es hæreditatem, quodque sancta Babenbergensis Ecclesia ad episcopalis dignitatis fastigium per te sublimata, illic tibi beatissimam Dei Genitricem semperque virginem Mariam, beatissimosque apostolos Christi Petrum et Paulum, una cum sanctis martyribus Kiliano et Georgio, elegisti in patrocinium; qui, Christo propitio compensata vicissitudine, adipiscendi regni cælestis perpetuum præstabunt auxilium. Pro tanto igitur Deo ejusque sanctis collato servitio in primis ipsi gratias debitasque laudes referimus, qui tibi tam sanctum opus faciendum inspiravit, et ut ad votum tuum perficeres, largiflua pietate adjuvare disposuit. Deinde quoniam sancta Romana Ecclesia, quæ bene fundata est supra firmam petram, hoc semper habuit veræ charitatis indicium, ut de exteriorum gauderet propectu Ecclesiarum: competit nostro apostolico moderamini, ut nos, qui eidem Deo auctore deservimus, sancto studio tuo plenissime congaudeamus, sperantestui operis habere portionem, si, quod tuum est per laborem, nostrum facimus per charitatem. Quapropter, quoniam petisti a nobis una cum confratre nostro Eberhardo, ejusdem sancte Babenbergensis Ecclesie Deo digno episcopo, ut omnia, quæ privilegiorum auctoritate sibi suæque Ecclesie a prædecessoribus nostris, videlicet domno Joanne et Sergio, summis pontificibus, collata sunt, nostræ quoque auctoritatis privilegio confirmaremus, considerantes nos quidem vestræ devotionis affectum piæque voluntatis propositum, libentissime petitionibus vestris assensum præbere decernimus. Quocirca statuentes atque promulgantes, coram Deo et terribili futuro ejus examine, per hujus nostri apo-

stolici privilegii seriem et constitutionem sancimus, et beate Dei Genitricis semperque virginis Mariæ, necnon et beatorum apostolorum Petri et Pauli sanctorumque martyrum Kiliani et Georgii cæterorumque omnium sanctorum auctoritate, in quorum nomine prænominata Ecclesia dedicata est, decernimus, atque obtestamur tam apostolicæ sedis futuros pontifices, quam qui ecclesiasticas administraverint actiones, cunctosque Christianitatis titulo insignitos, ut nullus habeat licentiam de his omnibus quæ eidem Ecclesie a prædecessoribus nostris per privilegia concessa sunt, vel a nobis data vel danda sunt, aut ab aliquibus fidelibus viris ac mulieribus præfatæ Ecclesie tradita sunt, vel in antea futuris temporibus contradentur, tam in familiis quam in terris, seu in aliquibus possessionibus, convellendi, destruendi, molestandi vel alienandi. Si quis vero, quod non credimus, temerario ausu contra ea quæ hac nostra stabili et inconvulsa firmitate pie et fideliter per hoc nostrum privilegium disposita sunt, contraire temptaverit, et hæc, quæ a nobis ad laudem Dei pro stabilitate præscriptæ ecclesie statuta sunt, refragari, aut in quoquam transgredi, sciat se auctoritate beati Petri principis apostolorum omnium nostraque, cujus immeriti vicem agimus, anathematis vinculis innodatum, et cum diabolo ejusque atrocissimis pompis atque cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi æterni incendii supplicio concremandum, nisi resipuerit et eidem Ecclesie digna emendatione satisfecerit. At vero qui devota intentione observator extiterit hujus nostri privilegii ad cultum Dei respicientis, benedictionis gratiam a misericordissimo Deo et Domino multipliciter consequatur, et vitæ æternæ particeps effici mereatur. Sancta Trinitas charitatem vestram illibatam custodiat.

Scriptum per manum Herhardi, scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesie, in mense Junio, indictione xi Datum per manum Benedicti, Portuensis episcopi et bibliothecarii sanctæ Romanæ Ecclesie, anno, Deo propitio, pontificatus domini nostri Benedicti summi pontificis et universalis octavi papæ primo.

V

Benedicti VIII papæ bulla qua Farfensi cænobio bona ac jura omnia confirmat.

(Anno 1013.)

[MURATORI, *Script. Ital.* II, 557.]

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto in Domino filio GUIDONI coangelico, abbati monasterii quod dicitur in Pharpha de loco Acutiano, tuisque successoribus in perpetuum.

Igitur quia petistis a nobis quatenus ex nostra largitate nostroque dono concederemus vestræ religioni in fundo Massa ecclesiam Sanctæ Mariæ in loco qui dicitur Formellus, cum omni ornatu ipsius, atque vineis et terris, sicut olim detinuerunt duo presbyteri Benedicti propriis vocitati nominibus, qui modo videntur esse vestri monachi, cum introitu, et exitu suo, et omnibus sibi generatiter et in omni-

bus pertinentibus. Concedimus vobis insuper in supradicto fundo Massa casales tres ex integro, scilicet casale de Petroccio, et casale Leonis Sabinensis et casale Petri de Leone ferrario, cum casis, vineis, terris, campis, pratis, pascuis, silvis et arboribus, pomiferis, fructiferis vel infructiferis diversi generis, cultum vel incultum, vacuum vel plenum. Affines vero et termini eorum sicut nunc sunt et ab origine fuerunt, et quemadmodum in vestra acquisitionis continetur chartula, et sicut hæredes supradictorum hominum ad laborandum suis modo detinere videntur manibus. Omnia juris sanctæ Romanæ, cui Dei auctore præsidemus atque deservimus, Ecclesiæ, vobis ad tenendum emissa præceptione concedimus a præsentis indictione xi vobis vestrisque successoribus absque reddito vel censu perpetualiter delinendum. Statuentes apostolica censura et auctoritate beati Petri apostolorum principis, sub divinis oblationibus et anathematis interdictionibus, ut nulli unquam successorum nostrorum paparum, vel aliæ cuilibet magnæ parvæque personæ, per nominata loca a potestate et dictione vestra vestrorumque successorum, ac vestri monasterii auferre vel alienare quoquo modo liceat. Si quis autem temerario ausu magna parvæque persona contra hoc privilegium agere præsumperit, sciat se a Deo alienum, et cum omnibus impiis æterno incendio ac supplicio condemnatum. At vero qui pio intuitu custos et observator hujus nostri privilegii extiterit, gratiam atque misericordiam, vitamque æternam a misericordiosissimo Domino Deo nostro consequi mereatur in sæcula sæculorum. Amen.

Scriptum per manus Benedicti regionarii notarii, et scrinarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in manu apostolica (2), indictione supradicta xi.

Bene valete.

Datum viii Kalend. Maii per manus Benedicti Domini gratia episcopi Sanctæ Silvæ Candidæ Ecclesiæ, et bibliothecarii sanctæ apostolicæ sedis, anno, Deo propitio, pontificatus D. N. Benedicti sanctissimi VIII papæ primo.

VI.

Donatio terrarum facta Farfensi cœnobio ejusque abbati Guidoni a Benedicto VIII pontifice maximo. D
(Anno 1013.)

[MURATORI, *Antiq. Ital.* IV, 799.]

In nomine Domini nostri Jesu Christi, anno Deo propitio pontificatus domini Benedicti summi pontificis et universalis papæ VIII in sacratissima sede beati Petri primo, indictione xi, mense Junio, die ii. Dum pro adipiscendis cœlestis regni gaudiis æternis procul dubio ad cultum divinæ majestatis conferenda stipendia omnino fas exigit, eo quod valemus, nisi quæque ad stabilitatem integritatis perfectam in venerabilibus locis permanere, et non tantum verbo firmitatis maneat, verum etiam per seriem scripturarum paginam vo umus esse testatum, maxime in

(2) Log., in mense April. JAFFÉ.

A quibus omnipotenti Deo laudes referuntur; ut Redemptori nostro hoc ipsum quod ad gloriam sancti nominis ejus dignoscitur procurasse, sit acceptabile, a nobis inferius ascriptum, et domno Gregorio et domnæ Mariæ genitorum meorum, pro quorum amore et venia meorumque delictorum offero, ut ab eodem Domino Deo nostro sanctissimis suis miserationibus in æthereis arcibus conferatur remuneratio, et veniam delictorum omnium consequi mereantur. Quapropter ego suprascriptus dominus Benedictus almæ Romæ præsul a præsentis die do, dono, cedo, trado et irrevocabiliter largior, simul atque concedo ex propria mea substantia, propria, spontanea, meaque voluntate, vobis, Guido, venerabilis presbyter et monachus atque abbas venerabilis monasterii Sanctæ Dei Genitricis Mariæ dominæ nostræ terræ Sabinensis, in loco qui dicitur Acontianus, vestrisque successoribus abbatibus, presbyteris et monachis, majoribus minoribusque, qui in eodem venerabili monasterio Deo servituri sunt, pro vestris sacrosanctis fidelibus et quotidianis orationibus, quas pro salute animarum nostrarum facere non cessatis. Ideoque remuneratio et dono et offero pro anima mea et animabus prænominatorum piæ recordationis olim genitorum meorum: id est totam integram vineam et terram quas ad laborandum detinuit Benedictulus, qui dicebatur de Laxo, et Pecculus filius ejus, qui fuerunt famuli nostri, cum casis, vineis, et terris, campis, pascuis, silvis, salectis, arboribus pomiferis, fructiferis vel infructiferis, diversique generis, rivis, fontibus aque perennibus cultum vel incultum, vacuum et plenum, si in integrum, quomodo supradicti famuli nostri ad laborandum suis detinuerunt manibus, in montibus et planiciebus per diversa loca et vocabula, ubicunque posita esse videntur, cum introitu et exitu suo, et cum omnibus ad ea generaliter in integrum pertinentibus, posita in territorio Collinensi in fundo Flajano, sicuti ejus affines ab origine fuerunt, vel modo designari possunt, juris, cui existunt. Quæ a præsentis die largimur vobis, ita ut a vobis continuas orationes suscipiamus; qui si carnalia vobis concedimus, spiritualia a vobis percipere debemus. Et a præsentis die pro redemptione animarum fratrum et sororum meorum, et meæ, qui supra donator, habeatis, teneatis, possideatis, et utendi, fruendi, possidendi, vendendi, donandi, commutandi, vel quidquid ad luminariorum concinnationem ad sanctæ Ecclesiæ utilitatem vestri monasterii facere sive peragere volueritis, in vestra vestrorumque successorum sit potestate. Et nullo unquam tempore a me, neque ab hæredibus et successoribus meis, neque a me submissa magna vel parva persona aliquam aliquando habebitis questionem aut calumniam. Et si vobis vestrisque successoribus opus intervenerit, stare me una cum hæredibus et successoribus meis, et defendere promitto ab omni homine in omni tempore et in omni loco,

ubi vobis necesse fuerit. Et hæc omnia, quæ hujus donationis chartulæ series textus eloquitur, inviolabiliter conservare atque adimplere promitto. Nam, quod absit, si contra hæc quæ superius notata sunt, vel ascripta leguntur, agere præsumpserimus, et cuncta non observaverimus, tunc daturos nos promittimus vobis ante omnis litis initium pænæ nomine auri optimi libras duas; et post solutam pœnam hujus donationis chartulæ series in sua nihilominus manet firmitate. Quam scribendam rogavit Roccionem, scriniarium sanctæ Romanæ Ecclesiæ. Et ego, qui supra scriptus manu propria subscripsi, et testes qui subscriberent, rogavi, et vobis, qui supra, contradidi in mense et indictione suprascripta xi.

⊗ **T h F K I h C T X C**, qui et Benedictus episcopus servus servorum Dei.

⊗ Hilperinus filius Hilperini.

⊗ Franco filius Duranti.

⊗ Joannes, qui Papparone vocatur.

⊗ Octavianus filius Sergii de Transtiberim.

⊗ Crescentius filius Joannis de Lottecar.

⊗ Ego Roccio scriniarius sanctæ Romanæ Ecclesiæ, qui supra scriptor hujus chartulæ complevi et absolvi.

VII.

Bulla Benedicti papæ VIII pro monasterio Sancti Sepulcri in loco Nociati.

(Anno 1013, mense Decembri.)

[MITTARELLI, *Annal. Camaldul.*, I, Apend., p. 212, ex autographo monasterii Fontisboni.]

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto in Christo filio RODERICO, qui BONIZZO vocari videtur, abbati monasterii Sancti Sepulcri ac sanctorum Quatuor Evangelistarum, quod situm est in castro Felicitatis, in loco Nociati, tuisque successoribus in perpetuum.

Quoniam si quid ad honorem Dei et sanctæ Dei monasteria ordinamus, mercedem inde in futurum a Deo nos recepturos esse non dubitamus: idcirco nos quibus ecclesiarum Dei cura commissa est ecclesiam prædictam in posterum provideatis de rebus sanctæ nostræ Romanæ Ecclesiæ privilegium nostræ auctoritatis constituere ratum duximus; arbitramur etenim ad futuræ utilitatis fructum plurimum valere quod contra insectationes tyrannorum et quorumlibet pravorum vires videtur habere. Auctoritate igitur apostolica constituimus privilegium de ea quæ inferius continet pro remedio animæ nostræ nostrorumque successorum pontificum et pro sustentatione fratrum et susceptione inopum et peregrinorum et congregatis in Christi laudibus, quia mercedem in futurum a Deo nos recepturos non dubitamus; proinde concedo vobis vestrisque successoribus in perpetuum, id est Corte quæ Constantiorum. et Sargonina, et Nobule et Balzolo, et campo Dominico et campo de Puzzo et Flavelle totum in numerum, sicuti sanctæ nostræ Romanæ Ecclesiæ cui Deo auctore deservimus Ecclesiæ, vobis vestrisque successoribus in perpetuum

A detinendum et perfruendum concedimus, vestris precibus inclinati, a præsentis duodecime indictione nostra auctoritate libera atque segura habeatis ab omni extranea potestate, ita ut nullus dux, princeps, comes, aut vicecomes, vel magna parvaque persona, potestatem ibi exercent vel vim facere ibidem præsumat, ita sane ut singulis quibusque in indictionibus pensionem auctionarii sanctæ nostræ Romanæ Ecclesiæ duos aureos solidos difficultate postposita persolvatis. Statuentes itaque apostolica auctoritate sub divini iudicii obtestatione et anathematis interdictione ut nulli unquam successorum nostrorum pontificum, vel magna parvaque persona, sicuti supra scriptum est, contra hoc nostrum privilegium venire audeat. Si quis autem, quod non optamus, temerario ausu contra hæc venire attentaverit, et sicuti a nostra apostolica auctoritate concessum et confirmatum est, permanere non dimiserit, sciat se maledictum et anathematis vinculo a Patre et Filio et Spiritu sancto innodatum, et in æternis incendiis cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi habeat portionem. At vero qui pio intuitu custos et observator hujus nostri apostolici privilegii extiterit, benedictionis gratiam a justo iudice Domino Deo nostro consequi mereatur et vitam æternam particeps effici mereatur in sæcula sæculorum. Amen.

Scriptum per manus Sergii notarii regionarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense et indictione suprascripta duodecima,

⊗ Bene valete. SS.

In nomine Domini datum per manus Azzoni episcopi sanctæ Ostiensis Ecclesiæ et bibliothecarii sanctæ apostolicæ sedis, anno, Deo propitio, domni Benedicti summi pontificis et universalis octavi papæ in sacratissima sede beati Petri secundo, in mense Decembri, indictione suprascripta duodecima.

VIII.

Benedictus VIII Heinrico imperatori tradit cortes tres in ducatu Bavarie sitas pro quibus Colle Calorum regalem curtem accipit.

(Anno 1014).

[MANSI, *Concil.* XIX, 329].

D BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, dilectissimo in Domino spirituali filio H. invictissimo ac triumphatori Augusto.

Quoniam rei commutatio ex ipsa corporali traditione possit firma consistere, vel ea quæ legaliter geruntur nulla valeant refragatione convelli, ne quæ tamen possit esse contradendi dubietas, nostræ debet intervenire auctoritatis aditus. Et quoniam curtes tres cum omnibus earum pertinentiis, servos denique et ancillas, colonos cum colonibus utriusque sexus ibidem residentibus, sic hactenus nostra apostolica sedes detinuit in juræ sanctæ Romanæ, cui, Deo auctore, deservimus Ecclesiæ, charitas nostra poscit et desiderat commutare; ad

cujus vicam recompensationis recepimus nos, a vobis in sanctam nostram Romanam Ecclesiam, dilecte filii II. imperator Auguste, curtem regalem quæ dicitur N. cum omni sua pertinentia, constituta infra comitatum Spolitanum, quæ ad vestrum videtur pertinere imperium, vobis in perpetuum jam dictas tres curtes tradimus atque commutamus, ut a præsentis die illas habeatis, teneatis, possideatis, et in vestrum jus et dominium perpetualiter vindicetis, ita ut nullus unquam nostrorum successorum pontificii, vel quælibet alia magna vel parva persona, ipsas tres prædictas curtes cum omnibus earum pertinentiis a potestate et ditione vestra auferre aut alienare audeat : sed liceat vos in perpetuum omni tempore a nostra S. R. E. receptas tenere et possidere. Quod si quis hoc nostrum apostolicum præceptum, quod non credimus, infringere tentaverit, sciat se vobis compositionum auri purissimi libras centum ; et hanc computationum paginam in sua manere firmitate perpetualiter.

IX.

Benedictus VIII monasterii B. Petri Bremetensis libertatem et possessiones confirmat (3).

(Anno 1014).

[UGHELLI, *Italia sacra*, IV, 1024].

BENEDICTUS, etc., dilecto filio GOTTIFREDO abbati venerabili monasterii B. Petri apostolorum principis, fundati in Bremetensi territorio inter Padum et Ticinum, suisque successoribus in perpetuum.

Si semper sunt concedenda quæ piis desideriis congruant, quanto potissimum non sunt deneganda ea quæ pro divini cultus stabilitate petuntur, etc. Igitur quia per interventum I. charissimi nostri, Adalberti gratia Dei marchionis gloriosissimi, ac imp. Henrici postulatio fratrum ejusdem Bremetensis monasterii. . . . quatenus ad ipsum monasterium, quod prius ad Dei honorem ac S. Petri apostolorum principis tempore regis Theodorici ab Abbone patritio fuit prope Alpes in loco Novalesio nuncupato ædificatum, et postmodum imminente Sarracenorum persecutione studio Adalberti Deo devoti marchionis translatum est, collecta congregatione fratrum regularium ad oppidum quod Bremetum dicitur privilegiis nostræ S. sedis apostolicæ roboratum. Quorum piis desideriis faventes hac nostra auctoritate id quod postulatum est concedimus. Et ideo omnibus cujuslibet ecclesiæ sacerdotibus quamlibet ditionem habere, vel missarum solemniam ibidem celebrare prohibemus, nisi ab abbate ipsius loci invitatus fuerit, sed nec aliquam ordinationem vel consecrationem illic facere præsumat. Confirmamus etiam eidem monasterio B. Petri apostoli omnes res et possessiones quæ ab initio foundationis suæ apud Novalesium supradictus vir excellentissimus et Christianissimus Abbo per testamenti paginam, sive citra viventis tradidit et

(3) Bothmannus V. D., qui hanc bullam in archiep. tabul. Taurinensi excussit, cura sit manu

delegavit, quasque prædictus Adalbertus marchio cum uxore sua deinceps apud Bermelum, translatum donavit. Ecclesiam vero, quæ est constructa in honorem S. Dei Genitricis virginis Mariæ in Pollicino cum omnibus suis pertinentiis, cellam quoque vocabulo S. Andreæ in civitate Taurinensi cum omnibus suis pertinentiis prædicto monasterio confirmamus, etc. Insuper cellam quam a Paganis vocant, cum omnibus suis pertinentiis, sicut per præcepta ei delegatum est; quin etiam Gabiani cortem cum universo territorio, quæ est in Stupunico Vallicella, Maridiago, Loretto, Roxaria, et Abrusiateo monasteriolo Gorgiano, quæ omnia cum prædicta corte ac suis pertinentiis jam dicto monasterio per præceptum concessum est. Pollentium quoque cellam, quæ ab ejusdem monasterii fratribus noviter constructa est, et colonia cortem, et Mancianum castrum cum omnibus suis pertinentiis, quæ Oddo marchio pro remedio animæ suæ matris eidem monasterio cum sua conjuge per chartam offerens concessit; Cavallarium etiam cum corte magna, et omnibus aliis suis appenditiis, sicut ab Arduino marchione pro remedio animæ suæ matris eidem cœnobio largitum est. Castrum vero S. Georgii, et Casalis curtem, cellulam vero in honorem S. Petri constructam in valle quæ dicitur Ignaria cum omni sua integritate; cellam quoque S. Petri principis apostolorum, et S. Michaelis archangeli, et ecclesiam in honorem S. Stephani sacratas cum castro quod vocatur Rodo, et aliud nomine Viridunum cum omnibus suis pertinentiis, cum portis, ripaticis, etc. Si quis autem, etc.

Scriptum per manus Leonis notarii regionarii et scrinariii S. R. E., in mense Februario et indict. XII, anno, Deo propitio, pontificatus domini Benedicti summi pontificis et universalis VIII papæ in sacratissima sede B. Petri apostoli II, imperante D. Henrico a Deo coronato magno imperatore anno I, in mense et indict. suprascripta XII.

Bene valete.

X.

Privilegium Benedicti VIII papæ pro monasterio Casinensi.

(Anno 1014).

[J. Tosti, *Storia della badia Casin.*, t. I, p. 246].

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, charissimo in Domino Jesu Christo filio ATHENULFO venerabili et religioso abbati sacratissimi monasterii Beati Benedicti confessoris Christi, siti in monasterio [monte] qui vocatur Casini, tuæque sanctæ congregationi successoribusque tuis in perpetuum.

Convenit apostolico moderamini pia religione pollentibus benevola compassione succurrere, et poscentium animi alacri devotione impertire suffragium. Tunc enim lucri potissimum præmium a conditore omnium Domino sine dubio promeremur si venerabilia sanctorum loca optime ordinata, et

sæc. XII exarata, eam aut transcriptam aut simulatam esse censet. JAFFÉ.

ad meliorem fuerint sine dubio statum nostra auctoritate perducta. Igitur quia vestra dilectio nostro apostolatu humiliter postulastis a nobis, quatenus concederemus et reconfirmaremus vobis supradictum monasterium Christi confessoris beati Benedicti, situm in territorio Aquinense in monte qui vocatur castro Casino, ubi sacratissimum corpus ejus humatum esse videtur, cum omnibus adjacentiis sive pertinentiis, tam monasteriis viro- rum quamque et ancillarum Dei, necnon cellis ac prædiis ubicunque vel qualitercunque ad jura monasterii eidem pertinere dignoscitur, omnia in integro monasteria venerabilia. In primis Domini Salvatoris positum ad pedem ipsius montis, atque monasterium sanctæ Dei Genitricis et virginis Mariæ qui vocatur Plombarola. Itemque et monasterium Sanctæ Mariæ in Cingla, qui nunc infra civitatem Capuanam ædificatum est; similiter in eadem civitate Capuana cella Sancti Benedicti, et monaste- rium Sancti Joannis puellarum, imo et monasterium Sanctæ Sophiæ, quod infra civitatem Beneventanam ædificatum est; verum etiam et monasterium San- ctæ Mariæ, situm in finibus Beneventani in loco qui dicitur Canneto juxta fluvium Trinium; porro et monasterium Sanctæ Mariæ ancillarum Dei intra civitatem Cosenciæ . . . . (se guono i nomi di terre chiese ed altro suggette a la Badia). . . Pro qua re piis desideriis faventes, ac nostra auctoritate id quod exposcitur effectui mancipamus, et ideo omnem cujuslibet ecclesiæ sacerdotem in præfati monasterii ditionem quamlibet habere, hanc aucto- ritatem, præter sedem apostolicam, prohibemus. Ita ut, nisi ab abbate ejusdem monasterii fuerit i- nvitatus, nec missarum ibidem solemnities præsumat celebrari omnimodo. Sed a præsentis duodecima indictione irrevocabiliter in perpetuum stabilimus permanendum, et cum Dei timore regendum et gubernandum atque dispensandum statuimus. Post vero obitum abbatis nemo ibi abbatem constituat, nisi quem consensus et voluntas communis fratrum ex ipsa congregatione eligerit; et qui aliunde ibidem abbatem intromittere voluerit sub anathemate sit. Insuper apostolica censura sub divini judicii ob- testatione, sed et validis atque atrocioribus ana- thematis (pœnis), interdiciamus, ut neque ullus unquam præsumat quisquam qualiscunque sit digni- tatis præditus potestatis, vel etiam quacunque magna parvaque persona in eodem monasterio, vel ejus causis incumbere, aut de rebus et possessio- nibus, vel ecclesiis sibi subjectis, vel quidquid de his quæ ei pertinere videntur quomodocunque auferre aut alienare, sed nec quamlibet malitiæ aut jacturæ molestiam, ibidem sive pacis, sive barbaricis temporibus quoquomodo inferre: dum profecto eum perenniter, ut dictum est, pacis quam barbari- cis temporibus firma stabilitate esse decernimus sub jurisdictione sanctæ nostræ Ecclesiæ perma- nendum. Promulgantes nempe, et auctoritate beati Petri apostolorum principis coram Deo et terribili

A ejus examine per hujus nostri apostolici privilegii constituti sancimus atque decernimus, ut loca quæ oblatæ cujuslibet qui nobis in eodem præfati mona- sterii commutata vel concessa sunt, nec non et alias locorum possessiones quæ a regibus ac ducibus vel castaldeis et a cæteris Christianis in eodem sancto loco largita atque oblata sunt aut in postmo- dum illic concessa fuerint, firma stabilitate jure ipsius præfati monasterii existenda atque in perpetuum permanenda statuimus. Nec licentia sit, ut dictum est, ex ejus vel omnibus ejusdem monasterii pertinentibus cuiquam magna parvaque pars au- ferre. Aut profecto juxta id quod subjectis iisdem venerabilis locus apostolicis constituti atque privile- gii consistit inconcusse dotandus permaneat et liceat eosdem monachos, ut dictum est de sua congregatione abbatem semper eligere. Etiam licentiam vobis sit pro confectione chismæ, vel oblatione et ordina- tione presbyterorum seu diaconorum et subdiaco- norum, et aliorum consecranda. Concedimus etiam vobis in prædicto venerabili monasterio omnibus subjectis ecclesiis Christianis dotes agere, episcopum qualem vobis placuerit invitandum, hymnum ange- licum per dies vero Dominicos et festibus omni tempore ad missarum solemnities dicendum conce- dimus; et liceat vobis signum pulsare tam in diurnis quam in nocturnis horis, quando vobis placuerit, in jam dictum monasterium, quam et in ullis ejus: et nullus episcopus prohibeat populum C Dei ingredi in monasteriis quam et in cellis ejus ad audiendum verbum Dei. Insuper etiam volumus ut nullus episcopus præsumat in jam dicto mona- sterio, vel in subjectis suis ecclesiis sacerdotem ex- communicare vel ad synodum provocare, aut abba- tem vel monachos qui in illo tempore fuerint. Liceat vobis etiam clericum seu sacerdotem, vel diaconum sive subdiaconum, de quocunque episcopatu fuerit, suscipere ad habitandum, vel monachicum habi- tum recipiendum cum rebus suis absque prohibi- tione omnium episcoporum: et liceat vobis tuo- rumque monachis tibi que subjectis judicare tam monasteria, et cœnobîa puellarum absque sæculari potestate, et prohibitione cujuslibet episcopi. Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu præ- sumpserit hæc quæ a nobis ad laudem Dei pro stabilitate jam dicti monasterii statuta sunt refragare aut in quoquam transgredi, sciat se, nisi resipuerit, anathematis vinculis innodatum, et a regno De alienum, et cum diabolo et ejus atrocissimis pom- pis, atque Juda traditore Domini nostri Jesu Chri- sti, æterni incendii suppliciis concremandum sit deputatus. At vero qui pio intuitu observator, et in omnibus exstiterit custodiens hujus nostri aposto- lici constituti, et ad cultum Dei respicientibus, benedictionis gratia a misericordissimo Domino Deo nostro per intercessionem beati Benedicti multi- pliciter consequatur, et vitæ æternæ particeps ef- fici mereatur.

Scriptum per manum Stephani notarii, regionari

et scriniarii. Data tertio Idus Martii per manum A domni Grambosonis episcopi et bibliothecarii sanctæ apostolicæ sedis, anno, Deo propitio, pontificatus domni Benedicti sanctissimi octavi papæ, sedente anno secundo, indictione duodecima mense Martii die duodecima.

XI.

Benedicti VIII papæ privilegium pro Ecclesia Paderbornensi.

(Anno 1014).

[SCHATEN, *Annal. Paderborn.* tom. I, p. 407.]

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto in Domino filio MINWERGO venerabili episcopo Patherbrunnensis Ecclesiæ, suisque successoribus in perpetuum.

Desiderium, quod ad religiosum propositum, et B sanctorum locorum stabilitatem pertinere monstratur, sine aliqua nostra, Deo auctore, dilatione perficiendum, et quoties in quibusdam ejus utilitatibus nostrum assensum et solitæ apostolicæ auctoritatis exposcit præsidium, id nostræ benignitatis intuitu nos convenit subvenire, et rati pro integra securitate ex ratione solidare, ut ex hoc ipsis venerabilibus locis salus et indemnitas profligetur, et nobis quoque lucri potissimum præmium a Conditore omnium Deo in sidereis arcibus præscribatur. Igitur quia postulastis a nobis quatenus confirmarem et apostolica auctoritate corroborarem tuæ Ecclesiæ tibi et successoribus tuis quæque pro redemptione animarum suarum ab imperatoribus, sive regibus, ducibus, comitibus, C vel ab omnibus magnis parvisque personis oblata sunt, sive commutata, seu omnia quæ tu ductus amore Dei de propriis tuis hæreditatibus eidem venerabili sponsæ tuæ contulisti perpetualiter; inclinati precibus tuis, per hujus privilegii seriem confirmamus et corroboramus Ecclesiæ tuæ, tuisque successoribus in perpetuum, omnia prædia culta vel inculta, nec non omnia quæ ei pro redemptione animarum suarum ab imperatoribus maximeque a Christianissimo et serenissimo imperatore Henrico oblata sunt, sive in comitatibus, seu ubicunque fuerint, nec non omnia quæ a regibus, ducibus, comitibus, magnis parvisque personis jamdictæ Ecclesiæ oblata sunt. Similique modo confirmamus ea omnia loca quæ tu ipse pro re- D demptione animæ tuæ et parentum tuorum jamdictæ tuæ sponsæ de propriis hæreditatibus contulisti; nec non ea quæ ab aliquibus commutata sunt. Statuentes apostolica censura sub anathematis interdictione, ut nulli unquam magnæ parvæque personæ liceat contra hoc nostrum apostolicum præceptum insurgere vel contraire. Si quis autem, quod non optamus, temerario ausu contra hujus nostræ præceptionis apostolicæ seriem pie a nobis promulgatam venire ac agere tentaverit, sciat se Domini nostri apostolorum principis Petri anathematis vinculo innodatum et cum diabolo et ejus atrocissimis pompis, atque cum Juda proditore

Domini nostri Jesu Christi, æterno igne concremandum. Simulque et in voragine tartareoque chaos demersus cum impiis deficiat. Qui vero pio intuitu custodes, et observatores hujus nostræ salutiferæ præceptionis extiterint, benedictionis gratiam cælestisque retributionis, ac æterna gaudia ab ipso judice Domino Deo nostro consequi mereantur.

Scriptum per manus Benedicti notarii et scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Martio, indictione XII.

Bene valete.

XII.

Benedictus papa VIII castellum Buccinianum nuper a se recuperatum monasterio Farfensi confirmat.

(Anno 1014.)

[MURATORI, *Script. Ital.*, II, II, 518.]

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei.

Convenit apostolico moderamine, etc. Igitur notum esse volumus omnibus fidelibus sanctæ Dei Ecclesiæ, præsentibus scilicet atque futuris, qualiter nos divino amore illustrati ob reverentiam sanctæ Dei Genitricis semperque virginis Mariæ, et petitionem gloriosissimi filii nostri imperatoris Henrici domini nostri, dominæ Genitricis virginis Mariæ monasterio, quod dicitur in Pharpha, castellum Buccinianum, quod nuper perditum habebat, reacquisivimus ad opus et utilitatem prædicti monasterii perpetualiter permansurum, situm in Sabiniensi comitatu Deinde prædicti monasterii venerabilis Hugo abbas nostram adiit clementiam, instantissimis precibus deprecans quatenus pro Dei amore et remedio ejusdem venerabilis monasterii ex nostra apostolica largitate concedere dignaremur placitum et districtum de massa Bucciniani, quæ est ante idem castellum, cum omnibus pertinentiis eidem massæ pertinentibus vel adjacentibus. Cujus precibus annuentes, eidem venerabili monasterio, supradictoque abbati, suisque successoribus, necnon et sanctæ congregationi servorum Dei ibidem degentium, prædictæ massæ Bucciniani districtum et placitum cum omnibus suis pertinentiis vel adjacentiis ex largitate beati Petri principis apostolorum, et sanctæ apostolicæ sedis, cujus jus esse dignoscitur, nostraque apostolica auctoritate concedimus atque confirmamus perpetualiter mansurum, scilicet ut monachi prædicti monasterii omni in tempore pro nobis delectent ad Deum fundere preces, et gloriosissima virgo Maria, etc., sciat se anathematis vinculo innodatum esse, et a regno Dei alienum. Insuper et compositurum se sciat auri optimi libras centum, medietatem in sacrosancto Lateranensi palatio, et medietatem in supradicto monasterio.

Scriptum per manus Petri scriniarii, notarii atque regionarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in Mense Augusti, indict. XII.

Bene valete.

Dat. xv Kal. Augusti per manum domini gratia Bosonis episcopi et bibliothecarii sanctæ apostolicæ sedis. Anno, Deo propitio, pontificatus domni Bene-

dicti summi pontificis et universalis papæ octavi in A
sacratissima sede beati Petri apostoli tertio. Impe-
rante domno Henrico a Deo coronato magno et pa-
cifico imperatore, anno ejus primo.

XIII.

*Synodus Romana Benedicti VIII, in qua Fructua-
riensis cœnobia privilegium editum.*

(Anno 1015.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 361.]

In nomine sanctæ et individue Trinitatis. Anno qui
computatur ab incarnatione Domini 1015, indi-
ctione XII, residente in synodo domino et glorioso
papa Benedicto intra basilicam Lateranensem, adfuit
quidem abbas Willelmi nomine, quiddam præstan-
dum valdeque utile a materno universalis Ecclesiæ
sinu suppliciter exposcens, videlicet ut monasterio
Fructuariensi, quod in honorem Dei, et Domini no-
stri Jesu Christi, ejusque intemeratæ Genitricis, in
paterno solo construxerat, apostolica dignitas liber-
tatis suffragium exhiberet. Cujus petitioni Romanæ
sedis non contemnenda sublimitas assensum idcirco
tam facillime præbuit, quia præfatum monasterium
in deserto loco, unde nullus unquam episcopus ali-
cujus vel decimæ redditum noscitur habuisse, fun-
davit, et apostolica regalia, necnon et imperialia
testamenta acquisivit, justum votum justumque la-
borem pie cunctis juvantibus. Præterea idem ipse
Warmundus episcopus Hipporiensis [*qui melius*
Eporediensis. Sed ævo illo ita locuti], in cujus
episcopii limite idem locus situs esse videtur,
manu propria firmavit, pluresque firmare roga-
vit episcopos testamentum, ubi excommunicationis
nostræ minamine prohibetur temeraria cunctorum
hominum audacia, videlicet ne qua regia, episcopa-
lis, vel cujuspiam mundani vel ecclesiastici ordinis
dignitas valeat, sub qualicunque occasione sæcula-
ris ambitus, vel ecclesiasticæ religionis obtentu, ha-
bitatores illius loci ullo modo inquietare. Unde do-
minus Benedictus universalis pontifex ad confirma-
tionem testamentorum omnium unde corroboratu
est locus ipse Fructuariensis, sacro suo eum dotavi
privilegio : insuper hoc, cui omnis hæc sancta syn-
odus favens subscriberet, exarare præcepit decre-
tum. Unanimiter ergo tanti Patris, summique pon-
tificis libentissime parentes imperio, saluberrimo
que ejus subjacentes desiderio [*f. deest si qui*], cor-
rumpere nituntur tantæ auctoritatis privilegia, at-
que violare illa, quæcunque vel a Guntardole via,
vel ab episcopis, aut a regibus ipsi sancto Fructua-
riensi cœnobia collata, vel fuerint testamenta :
ipsos confidenter hæc sancta synodus ecclesia per-
cutit in gladio, utpote contradicentes jura majorum,
Patrumque instituta contemnentes sanctorum, qui
sanctæ Romanæ Ecclesiæ ab ipso apostolorum tem-
pore omnem obedientiam a cunctis ordinibus exhi-
bendam fore decreverunt. Hujusmodi armis instru-
cti, excommunicationis jacula in eos retorquentes,
neminem perversorum permittimus immutare, vel
infringere quidquid ad quietem, libertatem, secu-

ritatem, honorisque honestatem, ipsi Fructuariensi
monasterio, suisque rectoribus per tanta ac talia
concessa sunt testamenta. Quæ quicumque servave-
rint, dilexerint et magnificantes auxerint, gaudeant
cum eis quorum nomina scripta sunt in cœlo : qui
autem contempserint, corruperint, et pro posse de-
leverint, caveant, ne et ipsi deleantur de libro vi-
ventium, et cum justis non scribantur : quoniam
nisi resipuerint ab hac nequitia, a cunctis etiam se
noverint excommunicatos. Quorum hic subter scri-
pta sunt nomina.

Ego Benedictus S. Romanæ Ecclesiæ præsul.

Ego Eribertus [*qui et Aribertus vocatus*] S. Me-
diolanensis archiepiscopus.

Ego Michael archiepiscopus.

Ego Theobaldus sanctæ Veliternensis Ecclesiæ
B episcopus.Ego Petrus sanctæ Prænestinensis Ecclesiæ epi-
scopus.

Ego Cono Perusinæ episcopus.

Ego Arduinus Monteferetranus episcopus.

Ego Petrus Castellanus episcopus.

Ego Emino episcopus Asculanensis.

Ego Adelbertus episcopus Spoletanus.

Ego Lambertus episcopus Polimartiensis.

Ego Joannes episcopus Balneoregiensis.

Ego Deusdedit sanctæ Ecclesiæ Amerinæ epi-
scopus.

Ego Benedictus episcopus.

Ego Joannes Quiesthomo episcopus.

C Ego Stephanus Narniensis Ecclesiæ episcopus.

Ego Gregorius episcopus N.

Ego Joannes sanctæ Alinxæ episcopus.

Ego Joannes sanctæ Tudertinæ ecclesiæ epi-
scopus.Ego Crescentius sanctæ Phalaritanæ [*f.*, Calau-
ritanæ] Ecclesiæ episcopus.Ego Domnus sanctæ Sutrinensis Ecclesiæ epi-
scopus.

Ego Petrus Centumcellensis Ecclesiæ episcopus.

Ego Joannes sanctæ Suanensis Ecclesiæ epi-
scopus.

Ego Heldericus Urbevitanus episcopus.

Ego Boto episcopus.

Ego Henricus Populoniensis episcopus.

D Ego Georgius Assisinatensis episcopus.

Ego Theobaldus sanctæ Albanensis Ecclesiæ epi-
scopus.

Ego Raynerius Roselensis Ecclesiæ episcopus.

Ego Lambertus Lingonensis Ecclesiæ episcopus.

Ego Benedictus sanctæ Castriensis Ecclesiæ epi-
scopus.Ego Petrus sanctæ Pipernensis Ecclesiæ epi-
scopusEgo Lintulphus sanctæ Trivensis Ecclesiæ epi-
scopus.

Ego Benedictus Cerensis Ecclesiæ episcopus.

Ego Crescentius Nepesinæ Ecclesiæ episcopus.

Ego Joannes Sabinensis Ecclesiæ episcopus.

Ego Deodatus Terracinenſis Eccleſiæ episcopus.
 Ego Joannes Fundanæ Eccleſiæ episcopus.
 Ego Robertus Signenſis Eccleſiæ episcopus.
 Ego Benedictus Ferentinus Eccleſiæ episcopus.
 Ego Sigefredus Placentinæ Eccleſiæ episcopus.
 Ego Raynaldus Ticinensis Eccleſiæ episcopus.
 Ego Landulphus Taurinensis Eccleſiæ episcopus.
 Ego Henricus Parmensium episcopus.
 Ego Dertonensis Eccleſiæ episcopus.
 Ego Joannes presbyter, et cardinalis tituli Sanctæ Susannæ.
 Ego Landulphus Genuensis Eccleſiæ episcopus.
 Ego Stephanus presbyter cardinalis tituli Sanctæ Cæciliæ.
 Ego presbyter Petrus et cardinalis tituli Sancti Sixti.
 Ego Joannes presbyter et cardinalis tituli Sancti Marcelli.
 Ego Petrus presbyter et cardinalis tituli Sancti Marci.
 Ego Petrus presbyter et cardinalis tituli Sancti Damasci.
 Ego Crescentius presbyter et cardinalis tituli Sancti Stephani in Celerina.
 Ego Sebastianus presbyter et cardinalis tituli Sancti Clementis.
 Ego Benedictus diaconus.
 Ego Crescentius diaconus.
 Ego Joannes diaconus.
 Ego Crescentius diaconus.
 Ego Petrus diaconus sanctæ Romanæ Eccleſiæ, et cancellarius sacri palatii.
 Ego Franco diaconus.
 Ego Landulphus Cremonensis custos.
 Ego Guido abbas.
 Ego Dominicus abbas Capitoli.
 Ego Joannes abbas Sancti Silvestri.
 Ego Joannes abbas Sancti Matthæi.
 Ego Petrus abbas Sanctæ Mariæ ad Vincula.
 Cujus testamenti notitiam præcepit scribere mihi Benedicto, sacri palatii scriniario, dominus papa Benedictus, tertio die mensis Januarii.

XIV.

Benedictus VIII Popponi archiepiscopo Trevirensi pallium mittit.

(Anno 1016.)

[HONTHEIM, *Hist. Trevir.* I, 352.]

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, beatissimo confratri et episcopo POPPONI S. Trevericæ sedis archiepiscopo venerabili æternam in Domino salutem et apostolicam benedictionem.

Apostolicæ sollicitudini convenit benignum erga fratres semper præbere affectum, eorumque petitio-

(4) Henricum II regis Romanorum titulo usum fuisse (et forte omnium primum inter Germaniæ reges. Vid. Hahn. *Hist. Imp.* p. II, cap. 6, § 9, in not. *lit. R.*, p. 20) apparet ex diplomate Paderbornensi de anno 1013, apud Lunig *Spicil. eccles.* tom II, p. 704, nec non Fuldensi apud Schannat. *Corp. trad. Fuld.*, n. 593, p. 243; sed id ita ante Henrici unctio-

nibus, quæ ratæ rationabilesque videntur, commo-
 dare assensum. Proinde, dulcissime frater, quia
 postulasti a me uti juxta morem prædecessorum
 tuorum usum tibi pallii concederemus, libenter tuo
 voto annuimus, solerter tuam commones fraterni-
 tatem ut exterioris indumenti habitum morum
 probitate exornes, talemque te in omnibus exhibeas,
 ut creditæ dispensationis officium pastorali cura
 semper administrare studeas: tunc enim velut lu-
 cerna, quæ in domo Domini lucet, cunctis appare-
 bis conspicuus, si, uti exteriori habitu, ita et inte-
 riore, fueris adornatus; crucem Christi, quam sub
 pallii specie gestas in corpore, intus decreveris por-
 tare in mente, clamans cum Apostolo: « Mihi mun-
 dus crucifixus est, et ego mundo; » desideranter quo-
 que et illud addens propheta: « Confige clavis a ti-
 more tuo carnes meas. » Debita igitur charitate te
 admonentes, ab apostolica sede pallium tibi trans-
 mittimus, hujus privilegii nostri auctoritate sta-
 tuentes ut in celebratione missarum, his tantummo-
 do solemnitatibus eo adornatus incedas, videlicet:
 in Natali Domini, in Epiphania Domini, in Cœna Do-
 mini, in Pascha, Pentecoste, et in Ascensione Domi-
 ni; et festivitatibus sanctæ Dei Genitricis et perpe-
 tuæ virginis Mariæ, et in Natali sancti Joannis Ba-
 ptistæ, et in solemnitatibus omnium apostolorum,
 et in solemnitate Omnium Sanctorum; in festis
 quoque illorum sanctorum quorum corpora et reli-
 quie in tuo episcopatu requiescunt, et in dedicatione
 tuæ ecclesiæ, et in die annuæ ordinationis tuæ; et
 si quando sacros ordines competenter facere decre-
 veris. Concedimus etiam, charissime fili, crucem
 ante te gestari. Omnipotens Dominus fraternitatem
 tuam, dulcissime frater, hic et in futuro custodiat,
 sicque mentes nostras in servitio suo corroboret, ut
 pro bene administratæ pastoralis curæ officio in
 æterna beatitudine laborem nostrum remuneret.

Bene vale.

Data VI Idus Aprilis mensis, per manus Benedicti
 episcopi, apostolicæ sedis legati. Anno (4) Henrici
 invictissimi regis Romanorum XVII, imperii vero
 ejus III, indict. XV.

XV.

Benedictus VIII Benedicto archiepiscopo Salernitano pallium tribuit Ecclesiæque ejus jura confirmat.

(Fragm. — Anno 1016.)

[BARON. *Annal.* ad an. 1012, n. 4.]

Scriptum per manum Benedicti notarii
 regionarii et scriniarii S. R. E., mense April., in-
 dict. XIV.

Datum VII Kalendas Maii per manus Petri episcopi
 Ecclesiæ Prænestinæ et bibliothecarii S. R. E., in-
 dict. XIV, anno, Deo propitio, pontificatus domini

nem in Romanum imperatorem, Romanamque
 coronationem. At post hanc, et ab ipso quidem
 Benedicto PP. peractam, eum ab eodem Romano
 pontifice adhuc regem Romanorum in hoc nostro
 diplomate appellari, Hahnio *l. cit.* mirum, quin et
 tantum non suspectum videtur.

nostri Benedicti summi pontificis et universalis octavi papæ in sacratissima sede B. Petri apostoli quarto, imperii domini Heinrici imperatoris Augusti anno tertio, indict. decima quarta, mense jam dicto Aprilis, die septima.

XVI.

Epistola Benedicti VIII ad episcopos Burgundie et Aquitanie. — Mandat ut invasores bonorum Cluniacensium, nisi satisfecerint, excommunicentur.

(Anno 1016.)

[DUCHESNE, *Script. Rer. Franc.*, IV, 169.]

BENEDICTUS per divinam gratiam sanctæ Romanæ Ecclesiæ præsul et episcopus, omnibus fratribus et coepiscopis per Burgundiam, Aquitaniam et Provinciam constitutis, BURCHARDO, scilicet archiepiscopo Lugdunensi, ejusdem nominis archiepiscopo Viennensi, WALTERIO archiepiscopo Besontiensi, WALTERIO summæ religionis episcopo Augustudunensi, STEPHANO episcopo Arvernensi, FREDELONI episcopo Aniciensi, GAUFREDO episcopo Cabilonensi, LAMBERTO episcopo Lingonensi, GAUSLINO episcopo Matisconensi, VUIGONI episcopo Valentinensi, HARMANNO episcopo Vivariensi, PONTIO archiepiscopo Arelatensi, ARIBALDO episcopo Uzeticensi, ODULRICO episcopo Tricassinensi, GERALDO episcopo Vapincensi, PETRO episcopo Vassinensi, ELDEBERTO episcopo Avinionensi, STEPHANO episcopo Carpentoractensi, ALMERADO episcopo Rhegensi, salutationem et benedictionem ex parte Dei omnipotentis et beati Petri apostolorum principis, et mea qui præsulatum, licet indignus, tenere videor apostolicæ sedis.

Liquidum est Cluniacense monasterium olim a Wellilmo, nobilissimo Aquitanorum principe, in pago Matisconensi constructum, ipso agente, cum apostolicæ sedis pontifice et Romanorum imperatore, regibus quoque Francorum et Burgundionum, quad ita sit ab omni subjectione cujuslibet personæ, sive regis, sive episcopi, sive comitis liberum, ut aliquid debeat nulli nisi Deo et sancto Petro et sedis apostolicæ summo præsuli. Quæ libertas a cunctis antecessoribus nostris, qui a conditione ipsius loci in hac sancta Romana Ecclesia fuerunt usque ad nos, scriptis privilegiis, et a prælibatis principibus, datis præceptis tam de ipso loco quam de omnibus ad se pertinentibus, in Burgundia, Aquitania, Provincia constitutis, videlicet monasteriis, cellis, terris cultis et incultis, corroborata et confirmata est, eo voto et desiderio ut sæculum deserentes, et in eodem loco sub regulari disciplina Christi servitio ex toto semet mancipantes, absque ullius impedimento licentius Deo adhærerent, et de ibidem Deo et S. Petro a fidelibus oblati, hospitalitate et egenorum curæ inservirent. Quod hæcenus, Deo propitiante, et apostolica auctoritate suffragante, bonitate insuper circum se manentium adm inculante, in quantum potuerunt, devote fecerunt. Nunc vero, sicut in præsentia Deo devoti domini Roberti regis Francorum principumque ejus et optimatum, qui cum eo venerunt ad limina apostolorum, et reclamatoria legatio ne

dilectissimi filii nostri Odilonis ejusdem loci abbatis percepimus, ita malorum contra eos exardescens insurrexit et convaluit cupiditas et insania, scilicet terras ipsorum invadendo, et substantias tam ipsorum quam pauperum sibi commissorum deprædando, ut, multiplicibus angustiis et afflictionibus tribulati, nullo modo, sicut nunc usque fecerunt, convenienter Deo debitum obsequium valeant solvere, nec solitam curam supervenientium hospitem et pauperum possint exercere. Igitur quia in eodem loco juges orationes et missarum celebrationes et eleemosynæ fiunt pro statu sanctæ Dei Ecclesiæ, et omnium fidelium vivorum et defunctorum salute et requie, ipsius dispendium commune omnium nostrum est detrimentum. Et licet omnes boni fideles de eorum angustia et perturbatione debeant compassionem habere, et summo cum studio servos Christi juvare, ut absque ullo impedimento queant in sancto proposito persistere, ego tamen, ad quem, post Deum et sanctum Petrum, cura et providentia sæpedicti loci specialiter pertinet, juvamen et solatium auctoritatis apostolicæ non desistam subministrare.

Sunt autem crudeliores sæpenominati loci habitatorum persecutores. Ildinus, omnis bonitatis inimicus, qui non solum in hoc illos irritat quod sua suorumque eis tollit, sed etiam quod, suam nequitiam in illos retorquere cupidus, facit circum se manentibus intelligere omnem justitiam de male a se commissis eis velle se facere, et ita eos in ipso placito et concordatione semper fallit et illudit ut pro justitia deteriore ab eo injuriam suscipiant. Est et Wichardus de Belio, qui eis tollit ecclesiam de Tresdo cum omnibus appendiciis suis. Bernardus quoque de Retorterio, Hugo de monte Pavonis, et uxor ejus Arilina, qui eis tollunt potestatem de Lasiaco, cum omnibus ad se pertinentibus, sicut divæ memoriæ comes Leotaldus primum, deinde Milo religiosus miles per testamentum litterarum olim contulerunt sancto Petro et præfato loco. Falco nepos Iterii clerici, et frater ejus, omnesque consortes illorum, qui eis tollunt potestatem de Oiadellis cum omnibus appendiciis suis. Warulfus de Branceduno, et frater ejus Walterius Matisconensis præpositus, qui eis contrarii sunt de precaria quam tenebat de sancto Petro beatæ recordationis Leobaldus episcopus, eorum videlicet avunculus; et de alia terra quam idem præsul ante mortem suam, ipsam precariam restituens, ex sua parte donaverat sancto Petro. Durandus de Caudiaco, Aiminus de Caudiaco, Girardus de Centurpennis, qui eis contrarius est de villa Fontanendo. Robertus de Islevee, qui tollit eis plantas quas Bernardus Dolum interfectus dederat sancto Petro. Sed et illi qui eis contrarii sunt de potestate Sarrianis, nec non et illi qui deprædationes et injustas consuetudines faciunt et requirunt in potestate Valentiola, et in potestate Tudelleta, et in Podiodelenis, et in cæteris potestatibus, villulis et terris ad præfatum locum pertinentibus. Sunt etiam alii quam innumerabiles, quorum nomina longissimum

esset huic schedulæ inseri. Hos supra nominatos et omnes alios persecutores, deprædatores et invasores terrarum et substantiarum ad sæpeditum locum pertinentium, more antecessorum nostrorum, præfati loci ad nos specialiter pertinentis curam et providentiam habentes, ex parte Dei et sancti Petri, et nostra, vocamus ad resipiscendum, et monemus ut contrarietates et injustas querelas, quibus servos Dei inquietant et conturbant, quam citius deponant. Terras etiam injuste pervasas, et substantias deprædatas, cum omni integritate, juxta rationem, quam cum eis invenire potuerint, restituant. Sed de injuria quam sine causa illis intulerunt, congrue satisfaciant infra spatium quod est abhinc usque in festivitatem S. Michaelis. Quod si fecerint, habeant gratiam, et benedictionem, et absolutionem Dei et sancti Petri, et nostram. Si autem infra præfixum a nobis terminum monitioni et vocationi nostræ non assenserint, sed contemptores et inobedientes exstiterint, in sua malitia perseverantes, cauterio ecclesiastici examinis quasi putrida membra a corpore Christi præscindantur, sintque a liminibus sanctæ Dei Ecclesiæ procul repulsi, et a consortio fidelium alienati et excommunicati. Sint maledicti stantes et ambulantes, vigilantes et dormientes, ingredienti et egredientes. Sint maledicti manducantes et bibentes. Sit maledictus cibus eorum et potus. Sit maledictus fructus ventris eorum, et fructus terræ eorum. Substineantque plagas Herodianas, quousque dirumpantur viscera eorum. Et cum Dathan et Abiron de terra viventium perdit, cum diabolo et angelis ejus perpetualiter damnati, maneat in pœnis infernalibus sine fine cruciandi. Fiant etiam filii eorum orphani, et uxores eorum viduæ. Nutantes transferantur filii eorum, et mendicent. Ejiciantur de habitationibus suis, omnibusque maledictionibus, quæ in Veteri vel Novo Testamento contineri videntur, maledicti et anathematizati subjaceant, quousque resipiscant, et nostræ vocationi et monitioni congrue satisfaciant.

Vobis etiam fratribus meis et coepiscopis, supra nominatis, mando et præcipio auctoritate apostolica ut hanc meam confirmetis sententiam, et similiter illos excommunicetis, omnibusque presbyteris et cæteris sacri ordinis ministris vobis commissis excommunicare præcipiatis. Si quis autem vestrum (quod minime credo futurum) non obedierit huic nostræ jussioni, de contemptu inobedientiæ noverit se habiturum rationem ante tribunal Christi. Ipse nempe dixit: *Qui vos audit me audit, et qui vos spernit me spernit.* Sed et seniori quam reverendo domno Willelmo comiti, necnon præcipuæ bonitatis et dulcedinis domno Hugoni comiti, domnoque Rainaldo comiti filio supranominati domni Willelmi, bonæ quoque indolis, ac totius affectu dilectionis amplectendo domno Ottoni comiti; omni etiam reverentia et veneratione dignissimæ domnæ Adeleidi comitissæ, cognomento Blanchæ, nuruque ejus domnæ Gerbergæ comitissæ; sed et i lustribus viris

A domno Wigoni vicecomiti, et fratri ejus domno Willelmo, domno quoque Odulrico, et domno Ansoldo, et cæteris principibus et optimatibus totius Burgundiæ, Aquitaniæ et Provinciæ, qui auxilio esse possunt habitatoribus sæpenominati loci apostolicæ benedictionis et absolutionis munus mittimus, ipsisque omnium suorum peccaminum veniam implorantibus, in cunctis benefactis, quæ a nobis et a cæteris fidelibus in hac sancta Romana Ecclesia quotidie fiunt, ex parte Dei sanctique Petri, et nostra, partem et societatem damus, eo obtentu ut semper adjutores et defensores prædicti loci, omniumque ad se pertinentium, de omnibus sibi contrariis existant. Quod si neglexerint, non solum tanto beneficio privabuntur, sed insuper de potestate ob defensionem fidelium a Deo sibi data in die ultimi examinis sine dubio rationem reddent.

Data Kal. Septembris.

XVII.

Erectio Bisuldunensis Ecclesiæ in episcopatum.

(Anno 1017.)

[COCQUELINES, *Bullar. Collect.*, I 327.]

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto in Christo filio GUIFREDO a nobis consecrato episcopo, tibi tuisque successoribus in perpetuum.

Desiderium, quod religiosum propositum et sanctorum locorum stabilitatem pertinere monstratur, sine aliqua est, Deo auctore, dilatione perficiendum, et quantum in quibusdam ejus variationibus commodis nostrum assensum, et sanctæ apostolicæ auctoritatis exposcitur præsidium, ultro benignitatis intuitu nos convenit subvenire..... pro integra securitate ex ratione solidare, ut ex hoc ipsis venerabilibus locis, salus et indemnitas proficiscatur et nobis quoque lucri potissimum præmium a conditore omnium Deo in sidereis arcibus præscribatur. Quapropter notum esse volumus omnibus tam præsentibus quam futuris, quoniam Bernardus comes cum filio suo Guillermo, et per hoc Guifredus comes frater, ejus suum desiderium demonstrantes, hi omnes derelicti simul sub sola tuitione et defensione beati Petri apostoli sui que vicarii a piæ memoriæ patre Oliba comite nobilissimo, apostolorum adierunt limina, nostramque præsentiam, petentes suppliciter, ut liceret sibi nostro consensu nostroque iudicio, sub quo solo erant positi, pro redemptione animarum parentum suorum, et suorum venia delictorum episcopatum in propria hæreditate perficere in uno ex tribus locis, quo eis magis placuerit sive in monasterio Sancti Joannis Rividollensis, seu in monasterio Sancti Salvatoris, et Genesii, ac Michaelis archangeli, quod est infra muros Risuldini, et liceret eis nostra constitutione ex suis donis, et propriis hæreditatibus episcopatum ditare, quibus ibidem servientes vivere, et quiete Deo servire possint, episcopumque in eo consecrari a nobis flexis genibus suis cum osculo pedum nostrorum petierunt; et qui necessarium cognoscimus ad tale

vel simile opus timentes Dominum nostra exhortatione inclinare, non desiderantes hos vel similes a suo bono proposito remove, eorum sacratissimis petitionibus contraire indignum duximus, sed potius eorum desideriis annuentes in uno ex tribus prædictis locis, quos sibi magis placuerit episcopatum fieri, et ditari decrevimus, et in perpetuum episcopatum esse censemus, teque Guifredum episcopum in eadem eorum petitione consecravimus, eo scilicet ordine ut licentiam et potestatem habeas tu tuique successores episcopi per totam illam terram quam prædicti fratres venerabili episcopatu obtulerint vel habere videtur ex proprio dono, hæreditate, vel alii Christiani in posterum pro redemptione suæ animæ daturi sunt consecranti ecclesias, et consignandi infantes, clericos et sacerdotes benedicendi et omne episcopale opus peragendi. Consecrationem vero successorum tuorum nobis nostrisque successoribus reservamus in perpetuum, pro qua sacratione nobis et successoribus nostris a successoribus vestris nihil offerri judicamus statuta sanctorum Patrum sequentes. Sed ne appareat in conspectu nostro vel successorum nostrorum vacuus, qui consecrandus erit, non pro consecratione, ut diximus, sed pro debita obedientia, et ut subjectum se semper nostræ Ecclesiæ ostendat, post sacrationem suam unam libram auri offerri jubemus. Similique modo præcipimus ut contra Christianos arma movere nulla ratione præsumas, nec aliqua magna vel parva persona ad hoc vos cogere tentet. Statuentes apostolica censura, sub divini iudicii obtestatione et anathematis interdictione, ut nulli unquam nostrorum successorum pontificum vel alii cuilibet magnæ parvæque personæ hæc quæ a nobis modo decreta et constituta sunt, in quoquam convellere sed potius firma stabilitate inconvulsa perpetuis permanere temporibus definimus. Si quis autem temerario ausu contra hujus nostræ apostolicæ præceptionis seriem pie a nobis promulgatam, venire, agere, vel effringere tentaverit, sciat se, nisi resipuerit, domini nostri et apostolorum principis Petri anathematis vinculo innodatum, et cum diabolo et ejus atrocissimis pompis atque cum Juda traditore Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi in æternum ignem concremandum, simulque et in voragine tartaræque chaos demergendus cum impiis deficiat. Qui vero pio intuitu custos et obediens, atque observator hujus nostræ salutiferæ præceptionis extiterit, benedictionis gratiam et cælestis retributionis æterna gaudia a justo iudice Domino Deo nostro consequi mereatur in sæcula sæculorum. Amen.

Scriptum per manum Benedicti notarii regionarii et scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Januario, indictione quinta decima.

Petrus Ecclesiæ Sutrinæ episcopus his omnibus consensit et subscripsit. Linoltus episcopus. Robertus episcopus. Joannes Hortanus episcopus. Benedictus Carensis episcopus. Petrus episcopus sanctæ Pipemensis Ecclesiæ. Ego Benedictus episcopus

A Portuensis. Joannes episcopus Fundanæ Ecclesiæ.

Datum vii Kalend. Februarii per manum Bosonis Dei gratia episcopi et bibliothecarii sanctæ apostolicæ sedis.

XVIII.

Benedictus VIII papa ecclesiam Bisuldunensem nuper constructam a Bernardo comite Bisuldinensi sub protectione sedis apostolicæ recipit.

(Anno 1017.)

[COCQUELINES, tom. I, p. 326.]

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, dilectissimo in Christo filio ADALBERTO S. Salvatoris et S. Genesisii ac S. Michaelis rectori, quorum ecclesia est ædificata juxta castrum Bisulduni, tibi tuique successoribus cunctis in perpetuum.

Desiderium quod ad religiosum propositum et sanctorum locorum stabilitatem pertinere monstratur, sine aliqua, Deo auctore, perficiendum est dilatione: et quoties in cujusdam ejus utilitatis commodum nostrum assensum et sanctæ apostolicæ auctoritatis exposcitur præsidium, ultro benignitatis intuitu nos convenit subvenire.... pro integra securitate ex ratione solidare, ut ex hoc ipsis venerabilibus locis salus, et indemnitas proficiscatur, et nobis quoque lucri potissimum præmium a conditore omnium Deo in sidereis arcibus ascribatur. Quapropter omnibus hominibus notum esse volumus tam præsentibus quam futuris quoniam dilectus filius noster inclitus Bisuldunensis comes Bernardus cum filio suo Guillelmo flexis genibus pedes nostros osculando sanctam Romanam curiam deprecatus est, ut præfatam ecclesiam Sancti Salvatoris, ac Sancti Genesisii, nec non Sancti Michaelis archangeli sub sola tuitione ac defensione beati Petri apostoli, sui que vicarii reciperemus, et nostræ apostolicæ confirmationis, et auctoritatis privilegio muniremus. Ea propter, dilecte fili Adalberte, tibi tuique successoribus decernimus hujus apostolicæ auctoritatis privilegio a præsentem decima quinta indictione, sancimus ob honorem ipsius S. Salvatoris, et S. Genesisii ac S. Michaelis archangeli, et stabilitatem ejusdem loci, quem ipse prædictus comes Bernardus cum avunculo suo Mivone pro omnipotentis Dei amore, mercedeque animæ suæ de suo proprio comitatu moderno juri vel ditioni subsit. Inprimis ecclesiam Sancti Vincentii cum decimis et primitiis, et cimeteriis suis cis torrentem et ultra torrentem, seu cum oblationibus suis, et cum ecclesiis suis suffraganeis, videlicet Sancti Martini de Juviano, et Sanctæ Mariæ de Faxis, et Sancti Fructuosi de Ursiniano, et Sancti Sylvestri de Mor, sicut terminis assignantur in dote consecrationis ejus quam conspectui nostro obtulit Bernardus spiritalis filius noster jam dictus. Primus terminus est jam dictæ S. Vincentii ecclesiæ cum suffraganeis suis ab oriente in Portello, de meridie in flumine de Tezer et in Turno, de occidente in Lidercha, et in monte Augustino, de Circio in podio regali, et in monte Frigido super Paleriam, et in monte Calvo super Ligordanum. Et ecclesiam Sanctæ Mariæ, et Sancti Joannis cum omnibus alodiis et

proprietatibus suis, quæ est in prope mœnia Bisulduni una cum ipsa proprietate quam præfata ecclesia Sancti Salvatoris et Sancti Genesisii, ac Sancti Michaelis habere videtur in burgo Bisulduni, et in circuitu, et in omnibus aliis locis. Has vero supra dictas, omnes ecclesias cum omnibus alodiis, et proprietatibus suis, sicut fatus Bernardus ipse comes donavit cum avunculo suo Mirone in prædicta ecclesia, vel donabit, et cœtera quæ ubique donavit, aut donabit, sive casis, casalibus, curtis, mansis, ecclesiis, fundis, terris, seu vineis, pratis, pascuis, et cum omnibus ad jus ecclesiæ notatæ pertinentibus salvam et in cunctis quietam consistere sub nostræ apostolicæ sedis tuitione, ita confirmantes decernimus, ut nullus imperatorum, vel regum, neque ulla persona clericalis vel laicalis, parva aut magna in præfatis ecclesiis, neque in parochianis earum pro pace, et tregua, seu pro re ecclesiastica, sicut jam dicti termini assignantur, aliquam ditionem habere præsumat, sed rem per judicium Adalberti ejusdem loci rectoris vel successorum, qui in jam dicta ecclesia Sancti Salvatoris ac Sancti Genesisii seu Sancti Michaelis modo et in futuro in perpetuum commorabuntur, dijudicent, et discernant, et semper in eorum consistat voluntate et potestate. Liceat eos quiete et pacifice vivere tam illos, quam sacerdotes, seu clericos, atque laicos eorum, et sint omnes immunes, et alieni ab omni publica functione vel turpi servitio, ita ut nullus audeat eos molestare, aut inquietare, nisi solummodo binos solidos omni anno ad altare Sancti Petri pro pensione persolvant, et Mironi Gerundensi episcopo, et omnibus ejus successoribus hospitium annuatim de septem equitaturis, et totidem sociis tantum. Et ipse Miro, et omnes successores ejus episcopi dent jam dicto Adelberto, et successoribus ejus in præfata ecclesia Sancti Salvatoris, et Sancti Genesisii, ac Sancti Michaelis commorantibus, chrisma sine aliquo servitio, et habitatores ejusdem ecclesiæ donent illud S. Vincentio, et aliis ecclesiis sibi subditis. In præcipuis quoque festivitibus, Pascha videlicet et Pentecoste, et sancti Genesisii, ac sancti Michaelis archangeli, et omnium sanctorum atque Natalis Domini, omnes clerici S. Vincentii cum universis parochianis suis veniant plenissime ad missam majorem ad ecclesiam S. Salvatoris ac Sancti Genesisii, atque Sancti Michaelis in perpetuum cum eorum oblationibus. Statuentes, apostolica censura, sub divini judicii obtestatione, et anathematis interdictione, ut nulli unquam nostrorum successorum pontificum, vel aliæ cuilibet magnæ parvæque personæ, hæc quæ a nobis modo decreta sunt, atque constituta quempiam in quocunque convellere, sed potius firma stabilitate inconvulsa perpetuis temporibus permanere definimus. Si quis autem temerario ausu contra hujusmodi nostræ apostolicæ præceptionis seriem pie a nobis promulgatam venire agere vel infringere tentaverit, sciat se, nisi resipuerit, Domini nostri et apostolorum principis

A Petri anathematis vinculo innodatum, et cum diabolo et ejus atrocissimis pompis, atque cum Juda traditore in æternum ignem concrematum, simulque in voragine cum impiis deficiat. Qui vero pro intuitu custos et obediens, atque observator hujus nostræ salutiferæ præceptionis exstiterit, benedictionis gratiam, et cœlestis retributionis æterna gaudia a justo iudice Domino Deo nostro consequi mereatur in sæcula sæculorum. Amen.

Scriptum per manum Benedicti notarii regionarii et scrinarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Januario, indictione quinta decima.

Petrus ecclesiæ Sutrinæ episcopus his omnibus consentit et subscripsit.

Robertus episcopus.

Joannes Hortanus episcopus subscripsit.

B Benedictus Arensis episcopus.

Petrus episcopus sanctæ Pipemensis Ecclesiæ.

Ego Benedictus Portuensis episcopus.

Datum vii Kal. Februarii per manum Bosonis Dei gratia episcopi, et bibliothecarii sanctæ apostolicæ sedis.

Bene valete.

XIX

Benedictus VIII papa confirmat bona monasterii S. Stephani Balneolensis Bisuldunensis diœcesis.

(Anno 1017.)

[COCQUELINES, *ubi supra*, I, 323.]

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto in domino BONISILIO religioso presbytero et monacho, atque evangelico abbati venerabilis monasterii Sancti Christi protomartyris Stephani, quod situm est in comitatu Bisuldunense in valle Sterria in capite ipsius stagni, loco qui dicitur Balneolus, tibi tecumque manentibus, et per te tuisque illorumque successoribus, salus et pax, et apostolica benedictio quoad mundus permanet.

Cum constet Dominum Deum nostrum honorem sanctæ universalis Ecclesiæ incessanter a propagatoribus beatæ fidei augmentare, necesse accipientibus ab illo totius jura regiminis, ei concedere censura justi moderaminis firmam liberalitatem, malorumque procul ab ea pellere pervasionem. Quo circa quoniam convenit apostolicæ pietati benigna petentibus succurrere compassione, ideo nos tuis justis (et enim sic sunt a nobis adjudicatæ, nam juste fiunt) annuentes precibus, omnes proprietates sive possessiones ipsius loci, fines vel limites, cum adjacentiis præcipuorum prædiorum, cum omnibus ecclesiis, parochiis, villis, fundis, casis, casalibus, terris, vineis, campis, pratis, pascuis, silvis, garricis, arcis, torcularibus, aquis, aquarum ductibus, vineis molendinis cum suis caputaquis, et suis piscatoriis, cultum vel incultum, et quæcunque beato protomartyri et levitæ Stephano ex collationibus regum olim in cœnobio Balneolas retinere videtur, nostro apostolico confirmamus privilegio. Concedimus itaque prædicto monasterio, quod in circuitu ejus habetur, videlicet quantum habere dignoscitur in comitatu Bisuldunensi;

parochia autem de ipsa valle, ecclesiam Sanctæ Mariæ, et Sancti Benedicti cum decimis et primitiis absque tributo una cum oblationibus fidelium, cum terminis et adjacentiis eorum. Ecclesiam Sancti Petri cum ipsa villa Agemal cum terminis et decimis atque primitiis suis; ecclesiam Sancti Romani cum ipso cimeterio, cum decimis et primitiis, et oblationes fidelium, et ipsam medietatem de ipsas primitias, et de ipsa Salisparsa, et de Ermetanos, et de Agelaga, cum ipsas domos, terras et vineas, molendinis, quæ in ipsa parochia sunt et vel ad ipsum cœnobium pertinent: villam Leonem cum terminis, adjacentiis suis: Savarres cum terminis et adjacentiis suis; Starola et Figerolas, cum terminis et adjacentiis suis: Erementanos, et Agelaga cum terminis et adjacentiis suis, et cum ipsos boscos; Neserga, et Frescaned cum terminis et adjacentiis suis: villa Jafare et villare Paterni cum terminis, et adjacentiis suis: Agemal et Millanicas atque villa Alba cum terminis et adjacentiis suis. In parochia de Porqueres domos, terras, vineas cum eorum terminis vel adjacentiis suis, et cum ipsas decimas quæ sanctus Stephanus ibi tenet. Vallemala quæ dicunt Merdant, cum decimis, et finibus, terminis suis. Solerols cum terminis et adjacentiis, et cum eorum decimis. In villa quæ dicitur Adiliano, et Sirinano et Albuciano, et casales, domos, terras, vineas, cultas et incultas, et boscos et molinis. Usal cum ipsos boscos cum terminis et adjacentiis suis. In villa Vendut domos, terras, vineas, cultas, et incultas. In valle Miliarias ecclesia sancti Petri, de sancta Maria de Romzilia, et sancti Andreæ in Rovilias, cum decimas, et primitias, et oblationes fidelium, in eorum videlicet parochia domos, terras, vineas, silvas cum eorum terminis, et adjacentiis suis. In Falgons, vel in ejus terminis domos, terras, vineas et boscos, cum eorum terminis et adjacentiis suis. In Sancti Nazarii domos, terras, vineas, silvas cum eorum terminis vel adjacentiis suis. In Biserga domos, terras, vineas, silvas cum eorum terminis et adjacentiis suis. In pago Arivilfo domos, terras, vineas, silvas, cultum et incultum, et eremum, cum eorum terminis et adjacentiis suis. In Calvas, terras cultas et incultas. In valle sanctæ Patæ, in locum, quem dicunt S. Vincentii de Salente, vel in loco quem dicunt Corbos, ecclesiam sancti Vincentii, atque parochia cum decimis et primitiis, et oblationes fidelium, cum domos, terras, vineas, molendinis, silvas cum ejus terminis vel fines de ipsa parochia. Mercati vero præfati loci teloneum, et omnem justitiam ibidem peragendam ab integro concedimus. In Somer domos, terras, vineas, cultum vel incultum, et cum ejus silvas cum terminis et affrontationes. In monte Sancti Juliani ipsa ecclesia, cum decimas et primitias et oblationes fidelium, cum domos, terras, vineas et silvas cum eorum terminis vel adjacentiis suis. In Camedello domos, terras, vineas, cultas et incultas et molinariis. In Baso domos, terras, et ipsa ecclesiola Herma. In Agelager domos, terras, vineas, silvas, cultum et

PATROL. CXXXIX.

incultum, cum terminis et adjacentiis suis. In Logordano et in Malano terras, cum Oliberes, et ipsas condaminas de Boscholos, et ipsa vinea de Vallealta. In Bruger ipso manso qui fuit de Seniofredo Marhot cum terras cultas vel incultas. In Morzano domos, terras cultas vel incultas, et vineas cum terminis earum. In Cisteriano, quæ dicunt Villavert, ecclesia sanctæ Mariæ cum ipsa parochia, cum decimis et primitiis suis, et cum oblationes fidelium, cum domos, terras et vineas, cultas vel incultas, et cum ipsis molinis, cum terminis et adjacentiis suis de ipsa parochia. In villa Oller, vel in villa de Amelio, et in villa Vendut, domos, terras, vineas, cultum et incultum. In Turres, domos, terras et vineas, cultum et eremum. In villa de Almires, vel infra ejus terminos, domos, terras, vineas, cultum et eremum, silvas, et olibarias. In Contens domos, terras, vineas, cultum et eremum, et olibarias. In sancti Felici de Ledono domos, terras, vineas, cultum et eremum. In parochia de Sancta Columba, domos, terras, vineas, cultum et eremum. In villa Abundanti domos, terras, vel infra ejus terminos, domos, terras, vineas, olibarias, cultum et eremum. In villa Fedanti vinea una. In Orfanos vel infra ejus terminos, domos, terras, vineas, cultum et eremum, molinis et molinariis cum caputaquis, hortis hortilibus cum olibariis et ipso alode cum ipsos molinos, et cum ipsos caputaquis cum eorum terminis et cum eorum affrontationes, quod Bonfilius dedit, sicut in scripturis S. Stephani resonat. In villa Galdinarios domos, terras et vineas, vel infra ejus terminos cultum et eremum. In Pareds terras, et vineas; in Ordios domos, terras, vineas, cultum et eremum, vel infra ejus terminos; in pago alto, quem dicunt Murriano, domos, terras, vineas, silvas, cultum et eremum. In comitatu Gerundense in Matamors, vel infra ejus terminos, domos, terras, vineas, cultum et eremum, molinis et molinariis, silvis et ipso stagno cum ipsis pratis. In Gerundella terras, cultas vel incultas, et boscos. In Costa Rabida, et in Bonecurto terras vineas, et boscos, et vinea de Cona. In Biert vel in Gralloners domos, terras, vineas et silvas. In Monte Calbo, vel in Canneto, domos, terras, cultum et eremum. In Borgoniano et in curtes, vel in Cannellas, vel infra eorum terminos, domos, terras, vineas, cultum et eremum, molinos et molinariis, cum caputaquis. In Parazol et in Pulgaz, domos, terras, vineas, vel infra eorum terminos. In villa Trader, vel infra ejus terminos: in Leudenago, vel infra ejus terminos, et ipso manso Bianchetto, quem donavit ad S. Stephano, domos, terras, vineas, cultum et eremum. In Tomedo, et in Mediniano, et in Exchers, et in rio de Llutos, vel in ipsa Cros, vel infra eorum terminos, domos, terras vineas, cultum et eremum, et molinos, et molinarios cum caputaquis. In Celrrano, in Bibiano, in Riurano, in Pubol vel infra eorum terminos, domos, terras, vineas, cultum et incultum, eremum, et ipsas vineas quæ Seridredus de Aquaviva donavit ad Sanctum Step-

num. In locum quem dicunt Mazamet, ipsum alodem A qui fuit de Aurichio iudice. In comitatu Barcinonense, in valles ipsos alodes, quæ Bella femina dimisit a Sancto Stephano sicut in suo iudicio resonat. In parochia de Sancto Felice, quem dicunt de Buada, vel infra ejus terminos, in locum quem dicunt Torrentilio, vel infra ejus terminos, in locum quem dicunt Torrente, vel infra ejus terminos, ipsas commutationes quas Crustarius fecit. Apud Ricolfo domos, terras cultas et eremas, clausas arboribus, et ipsas vineas quæ Sanctus Stephanus debet habere. In Segalars, quæ Seniofredo Wita tenet, et ipsa vinea de Susanna cum suo termino, cum eremo et culto, sicut in scriptura Sancti Stephani resonat. In Petralla et infra ejus terminos, in terra infra ejus terminos, in Docuinano vel infra ejus terminos, sicut in scriptura quam Rannus clericus fecit a Sancto Stephano resonat, domos, terras, vineas, hortos, cultum et eremum. In Jafar vel infra ejus terminos; in Tonnano vel infra ejus terminos, in Ciurana vel infra ejus terminos; in villa Dud, vel infra ejus terminos; In Ventajone vel infra ejus terminos, in villa Mocorono, vel infra ejus terminos; in Armentera vel infra ejus terminos, domos, terras, vineas cum garricis, pratis, pascuis, molinis, molinariis cum caputaquis, cultum et eremum. In Castellione domos, terras, cultas vel incultas. In Fontanedo, quem dicunt Vallemala, ecclesiam Sancti Martini cum ipsa rocha, cum decimis et primitiis, cum oblationibus fidelium, cum domos et terras et vineas, cultum et eremum, et cum ipsos boschos: et affrontat ipse alodus de parte orientis in ipso Cher, sive in alode qui fuit de Suniario comite, et pervenit per cacumina montium, seu in collo de Gode, et pervenit in alode de ipso feo, et pervenit ad alodia de Bellono Malachana, et de meridie in ipsa sorra ad fontem de Ilar, sive in eremo de Belloe, vel in alode qui fuit de Ajo femina, seu in ipsa rocha, ab occiduo, in rio quem dicunt Budiga, vel in villare de Melandre; et de Circi in ipso rio qui discurrit de ipsas fontes, et inlaterat per ipsum saltum, et pervenit per Moloculino, sive in alode de Joanne presbytero, et pervenit usque in collo de colaria sive in ipsa arca. Et alio alode, qui fuit de Seximundo presbytero sive alias vineas quæ in aliis D locis sunt. Et in Sancti Sylvestri manso cum terras et vineas, et cum ipsos eremos, et cum decimas de ipso manso. Et in Deredeldos manso cum terras et vineas, et cum ipsos eremos qui ibidem sunt. In comitatu Cerdaniense manso uno cum terras. Et in Purermano maso uno cum terras. Et in Arriano domos, terras et vineas cum terminis et adjacentiis suis. Et in Bulla domos, terras et vineas, et in ipso manso cum ipsas terras et ipsas vineas, quod Landricus cum uxore sua dedit ad Sanctum Stephanum, cum terminis et adjacentiis suis. In Olmera terras cultas vel incultas Et in Lampage campo uno. Et in Bages, et in Merresa terras et vineas, cultum et eremum, cum terminis et adjacentiis suis. Hæc igitur

quæcunque diximus, vel quæ non diximus, prædia acquisita vel acquirenda, ac Sancti protomartyris et levitæ Stephani cœnobium, in valle Sterria situm, pertinentia, auctoritate illi firmantur a nobis apostolica. Statuimus autem ut, quando abbas ipsius monasterii obierit, neque a regibus, neque a comitibus, neque a qualicumque persona pro cupiditatis pecuniæ causa, neque pro qualicumque favoris inanis gloria ibidem constituentur abbates; sed a cunctis ibi degentibus servis Dei secundum Deum, juxta Benedicti Patris regulam eligantur abbates. Damus quoque licentiam ipsius loci abbati ubicunque vel a qualibuscunque voluerit episcopis suos clericos ordinandi, a qualicumque sede ei placuerit chrisma accipiendi, et ut a nullo episcopo, nec ab ullo in cujus situm est monasterium episcopo, nec ab alio possit excommunicari, vel aliqua ad eundem monasterium pertinens ecclesia. Statuimus etiam ut quis pœnitens a liminibus exclusus ecclesiæ, quandiu ibi steterit, habeat licentiam introeundi et omne officium divinum audiendi. Concedimus quoque abbati vel monachis et omnibus clericis ad monasterium pertinentibus, licentiam, nisi voluerint spontaneè vel rogati, ad synodum non eundi. Confirmamus igitur et stabilimus amodo ut nullus rex, nullus princeps, nullus marchio, nullus comes, nullus iudex, nullus episcopus neque ulla magna parvaque persona aliquam vim vel invasionem in eodem cœnobio, aut in suis pertinentiis facere præsumat. Pro quo et sub divini iudicii obtestatione et anathematis interdictione promulgantes decernimus ut nullus unquam nostrorum successorum pontificum, neque aliqua magna, sicut diximus, parvaque persona audeat vel præsumat contra hoc nostrum apostolicum privilegium in aliquibus agere injuste, neque quis illum frangere tentet. Si quis autem, quod non credimus, nec timens Deum, et nostrum parvipendens privilegium quod concedimus, verbo factove dirumpere tentaverit, hunc, quisquis ille fuerit, de parte Dei omnipotentis, sancti apostoli ejus Petri et nostra, qui ejus fungimur vice, perpetuis, nisi resipuerit, anathematis vinculis obligamus; sitque portio ejus infernus, hæreditas illius diabolus, pars et consolatio ejus ubi nunquam lætitia, sed semper est fletus: veniatque, nisi, ut diximus, resipuerit, super illum quidquid maledictionis excogitari vel dici potest. Si quis autem hujus sancti cœnobii adjutor existens illum, in quo potuerit, elegerit et amaverit, hic Dei omnipotentis interventu apostolica repletus benedictione crescere se gaudeat in virtutem de virtute; sitque portio ejus paradisi, hæreditas illius Dominus Christus, pars et consolatio ejus ubi semper gaudium et dolor est nullus. Interdicimus etiam universi generis potestatibus ut nulli liceat ex jam dicto monasterio accipere pascuarios, vel exigere traginas, aut distringere placitos ullius hominis ad monasterium pertinentis, cujuscunque sit culpæ, si supradictis maledictionibus non vult subjacere, quas Deus omnipotens et ab adjutoribus hujus nostri privilegii

semper avertat, et dirumpere cupientes severus A inducat.

Scriptum per manus Benedicti notarii regionarii et scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Januario, indictione quinta decima.

Bene valete.

XX.

Privilegium Benedicti VIII papæ pro monasterio Sancti Petri Campirotundi in eodem comitatu Bisuldunensi.

(Anno 1017.)

[COCQUELINES ubi supra, tom. I, p. 325.]

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, dilecto in Domino BONFILIO religioso abbati venerabilis monasterii Sancti Petri Campi Rotundi, quod est situm in comitatu Bisuldunensi, in valle Laudarense, inter duo flumina, tibi tecumque manentibus, et per te tuis illorumque successoribus, salus et pax et apostolica benedictio, quoad mundus permanet. Amen.

Cum constet Dominum Deum nostrum honorem sanctæ universalis Ecclesiæ incessanter a propagatoribus beatæ fidei augmentare, necesse est accipientibus ab illo totius jura regiminis ei concedere censura justis moderaminis firmam liberalitatem, malorumque procul ab ea pellere pervasionem. Quocirca quoniam convenit apostolicæ pietati benigna petentibus succurrere compassione, ideo nos tuis justis, etenim sic sunt a nobis adjudicatæ, nam juste fiunt, annuentes precibus, omnes proprietates sive possessiones ipsius loci, fines, vel limites cum adjacentiis præcipuorum prædiorum, cum omnibus ecclesiis, parochiis, villis, fundis, casalibus, casis, terris, vineis, campis, pratis, pascuis, silvis, garricis, areis, torculariis, aquis, aquarum ductibus, viis, molendinis cum suis caputaquis et suis piscatoriis, cultum et incultum, et quæcunque beatus apostolus Petrus ex collationibus fidelium in cœnobio Campi Rotundi retinere videtur, nostro apostolico confirmamus privilegio. Concedimus itaque prædicto monasterio alodem quod in circuitu ejus habetur vel habere dignoscitur, piscationes quoque aquarum Tezen de septem casas usque ad ipsos Kalkers, et in rivo torto de Mullione usque in Tezer. Parrochiam autem de ipsa valle; ecclesiam Sanctæ Mariæ cum decimis atque primitiis, et oblationibus fidelium absque tributo. Parrochiam autem Sancti Christophori Crescentarii cum ipso alode, et cum ipso cimeterio, cum decimis et primitiis, et oblationes fidelium absque tributo. Alodem quod dicitur Milandars, et alodem de Frescanet, et alodem de Paradella, et de Rescat, et in Villa-longa, et in Castellars, cum terminis, et adjacentiis. Alodem quem dicunt Pugna Francorum, et alodem quem dicunt Grado, et alodem qui est in Borloso, et alodem qui est in Arza, cum terminis et adjacentiis suis, et alodem quem dicunt Reget cum ipsa Massana, et alodem quem dicunt Vallestir, et alodem quem dicunt Albet cum ipsa aqua, et cum ipso

boscno, et alodem quem dicunt Oliba; et malo pertuso cum terminis et adjacentiis illorum. Et alodem quem dicunt Genebrel, et Aquabella, et Prunarias, et Habinarios, et alodem quem dicunt Carrera, cum terminis et adjacentiis illorum. Et alodem qui est in parochia de Tortelliano, et in parochia de Agelager, cum terminis et adjacentiis suis. Et alodem qui est in parochia de Monteacuto, id est palatio, cum ipso boscho et Molino Beteret. Et alodem quem dicunt Artisces cum ipso boscho, et in Capriol, et in Mauro, et in palatio ipsos molendinos, et in Molino Vetere, et in Wadomalo cum suo caputaquis, et cum suo decurso, et suos superpositos. Et in ipso.... manso cum terminis, et adjacentiis suis. Et in Boscols ipsum alodem cum terminis et adjacentiis suis. Et in parochia Sancti Felicis in Lutuno ipsa villa cum ipso alode de Lunders, et de Selvatella cum ipso boscho, et cum ipsos olibarios, cum terminis et adjacentiis illorum. Et in parochia Sancti Matthæi, alodem qui est in villa Damires, et in stella cum terminis et adjacentiis illorum, et ipsa valle et Romaniano cum ejus alode, et cum ipsa ecclesia cum decimis et primitiis, et oblationes fidelium cum terminis et adjacentiis illorum absque tributo. Et in Pontons ipsum alodem cum terminis et adjacentiis illorum. Et in Parietes ipsum alodem cum terminis et adjacentiis illorum. Et in S. Eulalia ipsos mansos cum ejus alodes, cum terminis et adjacentiis illorum. Et in valle Biania ipsos solarios cum ejus ecclesia, et cum decimis et primitiis, et cum ejus cimeterio, et oblationes fidelium absque tributo. Et in cubi lisco vel in valle Biania ipsos masos cum ejus alodem cum terminis et adjacentiis illorum. Et in Bago vel in Serra ipsos mansos cum ejus alode et cum ejus decimis. Et in comitatu Rossolionensi, vel in valle Asperi, vel in Palaldano ipsos mansos cum ejus alode, cum terminis et adjacentiis illorum. Et in Miralias ipsa villa cum ejus alode et cum ipsos boschos, cum terminis et adjacentiis illorum, et ipsa villa de Avellanotello cum ejus alode, et cum ejus decimis. Et in comitatu Rossolionense vel in villa Malleolas, ipsos mansos cum ejus alode, cum terminis et adjacentiis illorum. Et in villa Torriliis ipsas salinas, cum ipsas vineas, et cum ejus alode cum terminis et adjacentiis illorum. Et in comitatu Petralatensis ipsos mansos de villa Sacas et in Olibes ipsos mansos cum eorum alodes, et in Terrers ipsas vineas eum terminis et adjacentiis illorum. Et in comitatu Gerundense ipsos mansos de Flassano cum ejus alode, cum terminis et adjacentiis illorum. Et in comitatu Bergadanensi ipsos mansos quos dedit Wifredus comes, et alium quem dedit Oliba comes, et alium quem dedit Bonfilii, qui fuit quondam. Item in Corpe, et in Ardariz et in Gardilanz, cum eorum alodes cum terminis et adjacentiis illorum. Et in comitatu Cerdania, vel in villa Alone, vel in Volpella, vel in Ezer ipsos mansos cum alodes, et cum

ejus furnos, cum terminis et adjacentiis illorum. Et in comitatu Rossolionense, vel in valle confluyente ipsa villa de pino cum ipsa Ecclesia, et cum ejus alode, et cum ejus cimiterio, et cum decimis et primitiis, et oblationes fidelium cum terminis et adjacentiis illorum. Et in villa Saorra, et in villa Trolano et in villa Vernet, et in villa Whitefano, et in Ascajone, et in Parcinianos, et in Evulo, et in Marignanos, et in Campestris, ipsos masos cum eorum alodes, et cum eorum vineas cum terminis et adjacentiis illorum. Et in Massaneto ipsa villa de Novories, et ipsa villa de Malaconjuncta, et cum ipsas casas de Lavajol, et in villare Bellone, et ipsa villa de Olibeta cum ejus ecclesia cum decimis et primitiis, et oblationes fidelium cum eorum alodes, et in Tapias cum ipsos boscos cum terminis et adjacentiis illorum. Hæc igitur quæcunque diximus, vel quæ non diximus prædia acquisita vel acquirenda ad Sancti Petri apostoli cœnobium Campirotundi situm pertinentia, auctoritate illi firman-
 tur a nobis apostolica. Statuimus autem ut, quando abbas ipsius monasterii obierit, neque a regibus, neque a comitibus, neque a qualicunque persona pro cupiditatis pecuniæ causa, neque pro qualicunque favoris inanis gloria ibidem constituentur abbates; sed a cunctis ibi degentibus servis Dei secundum Deum juxta Benedicti patris regulam eligantur abbates. Damus quoque licentiam ipsius loci abbati, ubicunque vel a qualicunque voluerit episcopo suos clericos ordinandi, a qualicunque sede ei placuerit chrisma accipiendi, et ut a nullo episcopo, nec ab illo in cujus situm est monasterium episcopio, nec ab alio possit excommunicari aliqua ad eundem monasterium pertinens ecclesia. Statuimus etiam ut quis pœnitens a liminibus exclusus Ecclesiæ, quandiu ibi steterit, habeat licentiam introeundi, et omne divinum officium audiendi. Concedimus quoque abbati vel monachis et omnibus clericis ad monasterium pertinentibus licentiam, nisi voluerint spontanee vel rogati, ad synodum non eundi. Confirmamus igitur, et stabilimus amodo ut nullus rex, nullus princeps, nullus marchio, nullus comes, nullus judex, nullus episcopus, neque ulla magna parvaque persona, aliquam vim vel invasionem in eodem cœnobio aut in suis pertinentiis facere præsumat. Pro quo, et sub divini judicii obtestatione et anathematis interdictione, promulgantes decernimus, ut nullus unquam nostrorum successorum pontificum, neque aliqua magna, sicut diximus, parvaque persona audeat vel præsumat contra hoc nostrum apostolicum privilegium in aliquibus agere injuste, neque quis illum frangere tentet. Si quis autem, quod non credimus, neque timens Deum, et nostri parvipendens privilegium quod concedimus, verbo factove dirumpere tentaverit, hunc, quisquis ille fuerit, de parte Dei omnipotentis, sanctique ejus apostoli Petri et nostra, qui ejus fungimus vice, perpetui, nisi resipuerit, anathematis vinculis obligamus; sitque portio ejus infernus, hæreditas illius diabolus, pars et con-

solatio ejus ubi nunquam lætitia, sed semper est fletus; veniatque, nisi, ut diximus, pœnituerit, super illum quidquid maledictionis excogitari vel dici potest. Si quis autem hujus sancti cœnobii adjutor existens, illum in quo potuerit elegerit et amaverit, hic Dei omnipotentis interventu apostolica repletus benedictione crescere se gaudeat in virtutem de virtute, sitque ejus portio paradisi, hæreditas illius Dominus Christus, pars et consolatio ejus ubi semper gaudium et dolor est nullus. Interdicimus etiam universi generis potestatibus, ut nulli liceat ex jam dicto monasterio accipere pascuarios, vel exigere traginas, aut distringere placitos ullius hominis ad monasterium pertinentis, cujuscunque sit culpæ, si supradictis maledictionibus [non, E. P.] vult subjacere; quas Deus omnipotens et ab adjutoribus nostri privilegii semper avertat, et super dirumpere cupientes severus inducat.

Scriptum per manus Benedicti notarii regionalii et scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Januario, indict. quinta decima.

XXI.

Benedicti VIII papæ bulla qua Farfensi cœnobio concedit monasterium Sancti Laurentii in Macri comitatu Campanino.

(Anno 1017.)

[MURATORI, *Script. Ital.* II, II, 521.]

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, directo in Christo filio HUGONI religioso presbytero et monacho, atque spirituali abbati venerabilis monasterii Sanctæ Dei Genitricis semper virginis Mariæ Domine nostræ, siti a latere montis qui nuncupatur Acutianus, super fluvium qui dicitur Pharphtuisque successoribus abbatibus, vestræque almæ congregationi perenniter et in perpetuum.

Quoties illa a nobis tribui sperantur quæ rationi incunctanter conveniunt, animo nos decet libenti concedere, et petentium desideriis congruum imperitari suffragium. Atque ideo quia petistis a nobis quatenus omnipotentis Domini amore, mercedeque animæ nostræ, concederemus et confirmaremus tibi tuisque successoribus in perpetuum monasterium quod est in honore sancti martyris levitæ Laurentii, situm in Macri comitatu Campanino, cum casis, hortis, vineis, terris, campis, pratis, pascuis et silvis, sicut fines inferius continere videntur, videlicet a primo latere via quæ venit a fontana Palumbæ; a secundo latere rigagines quæ pergunt in viam publicam, et ad Cerrum Jannarium; a tertio latere alia via publica quæ ducit ad Balneum Novum; a quarto latere alia via et rigagines quæ vadunt ad Acrifolium, et exinde pergunt in Arciones, et veniunt in viam supradicti fontis Palumbæ, qui est primus finis, seu et cætera alia quantacunque per diversa loca, et ubicunque prope et longe Petiolum rejacere, et ad supradictum monasterium pertinere videntur: omnia juris sanctæ nostræ Romanæ, cui Deo auctore deservimus, Ecclesiæ, vobis ad tenendam, emissa præceptione, concedere et confirmare debe-

remus. Inclinati autem precibus vestris, per hujus præcepti seriem supradictum monasterium Sancti Laurentii in integrum cum omnibus ad illud pertinentibus, ut superius legitur, a præsentis xv indictione, et usque in perpetuum, ea videlicet ratione concedimus detinendum vobis, ut servos Dei monachos qui in eodem monasterio sunt, vel quos aggregare potueritis sub castitate et modestia atque regulari et monachica disciplina, Dei cum timore, ut Pater familias, fovendo, gubernando, atque regendo, et dispensando, vel in præfata ecclesia luminariarum concinnationes, et quotidianas laudes Deo omnipotenti omni tempore referre faciatis. Unde nostra apostolica auctoritate constituimus, et confirmamus vobis ut nullus episcopus, marchio, comes, vicecomes, sive castaldus, aut alia quælibet magna persona vel parva vos vel vestrum monasterium de jam suprascripto prælibato monasterio molestare aut divestire audeat. Et qui facere hoc præsumpserit, sciat se auctoritate Domini nostri Jesu Christi et beatorum apostolorum Petri et Pauli, et nostra, maledictum, et excommunicatum, et anathematizatum; insuper compositurum centum aureos mancosos, medietatem cameræ nostræ, et medietatem sæpe dicto vestro monasterio. Qui vero pio intuitu custos et obediens atque observator hujus nostri privilegii extiterit, benedictionis gratiam et cælestis retributionis æterna gaudia a justo iudice Domino Deo nostro consequi mereatur in sæcula sæculorum. Amen.

Scriptum per manus Petri notarii regionarii et scrinarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Junii, indictione xv. Data ix kalen. Junii per manus Dei gratia Bosonis episcopi et bibliothecarii sanctæ apostolicæ sedis.

Bene valete.

XXII.

Benedictus VIII Ecclesiæ Portuensis privilegia possessionesque confirmat.

(Anno 1017.)

[UGHELLI, *Italia sacra*, I, 116.]

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, reverendiss. in Christo confratri nostro BENEDICTO episc. sanctæ Portuensis Ecclesiæ, suisque successoribus in perpetuum.

Quoties illa a nobis tribui sperantur, quæ rationi incunctanter conveniunt, animo nos decet libenti concedere, et petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Igitur quia vestra dilectio apostolatum humiliter postulavit quatenus concederemus, et confirmarem vobis vestrisque successoribus in perpetuum episcopatum supradictum cum pertinentiis suis; inclinati precibus vestris, per hujus præcepti seriem concedimus et confirmamus vobis vestrisque successoribus in perpetuum prædictum episcopium S. Portuen. Eccl., quod positum esse videtur foris prædictam civitatem Portuen., cui vocabulum est Si Hippolyti, cum vineis, et hortis in circuitu ejusdem Eccl. pariter, et clausuram, et vineam

unam integram sitam in cardeto, et in Finilia clausuras duas cum vineis, et terris infra se omnia posita in insula majore; imo et eccl. S. Mariæ, pariterque eccl. S. Laurentii, cum episcopo, et cum cellis, et hortis, atque vineis, clausuras quinque; in una quidem est eccl. S. Petri, et S. Georgii, et Theodori; in alia vero est eccl. S. Viti, sicuti a muro, et a fluvio Tiberis, atque limitibus circumdatur; tertia super ripam fluminis; quarta, juxta S. Mariam usque in Trajanum; quinta, juxta S. Laurentium, et usque in prædictum Trajanum, nec non clausuram de vinea in loco qui vocatur Scarai, et aliam petiam quæ appellatur Clausura, et vineæ petiam unam in turre Cocuzina, et aliam in Monlon., verum etiam et fundum unum in integrum, qui dicitur Bacatum, cum appendice sua quæ vocatur Scriptula, in qua sunt cisternæ antiquæ positæ juxta eandem civitatem Portuensem, sicuti incipit a primo latere ab arbore, quæ dicitur Tamorice, dirigitur in columnella, quæ in capo stare videtur milliario secundo distante ab eadem civitate, et deinde pergente recto itinere per Salarium, et usque ad attegiam piscatoria, et exinde remeante ad mare per buccina, et circumeunte littus maris, usque ad Sanctam Nympham, et usque ad facem Miccinam cum locis qui dicuntur Trunceta usque ad balnearia, et usque ad lacum qui Portus Trajani vocatur, et usque ad palatium quod vocatur Prægesta, et usque ad civitatem ipsam vetustissimam cum Lacu Trajani, nec non et castellum aliud minus in integrum cum omnibus ad illud pertinentibus, et in civitate Constantiniana, omnia quæ ibidem per dictum episcopum habere dignoscitur, una cum eccl. BB. Petri et Pauli destructa cum cryptis ubi animalia ipsius eccl. manere videntur, extendentibus se usque S. Mariam, quæ ponitur in arveum Cisterna, et usque ad domum, quæ vocatur Balneum Veneris, et usque ad viam publicam intra ipsum castellum, atque cannetum de ipsa civitate, scilicet monast. S. Agnetis cum salariis, et vineis, quæ infra se habere videtur; porro et fundum in integrum, qui vocatur Pallius, cum casis, vineis, terris et pascuis extendentem se usque ad furnum antiquum, qui est juris supradicti episcopii, et in eodem fundo monumentum antiquum esse videtur positum via Portuense milliario ab urbe Roma plus vel minus decimo. Itemque insulam minorem cum vineis, et casis, seu terris, cum loco, qui vocatur Scarai, qui olim fuit Portus Trajani cohærente eidem fundo Baccani, et cum omnibus ad eum pertinentibus, pariterque et fundum in integrum qui vocatur Judæorum, et fundum qui vocatur Gualdus cum omnibus eorum pertinentibus, positum juxta prædictam civitatem antiquam, etiam, et filum salinæ in integrum situm in 7 filas.

Item, et in Bacan. et in Genecula fila novem, omnia fila salinarum quæ ad vestrum episcopium pertinere noscuntur, seu et fundum in integrum qui vocatur Gualdus Major cum eccl. S. Auræ, et monumento suo, et terra semitaritia quæ appellatur

Planura, in qua cisternæ videntur esse positæ infra A fluvium; et terram, quæ vocatur Arcionum: nec non et confirmamus vobis curtem in integrum, quæ dicitur Galeria, in qua est eccl. S. Mariæ cum caminalis, seu orticlineis, atque diversis cubiculis et omnibus suis ædificiis quæ infra se et circa se habere dignoscitur, cum omnibus finibus, terminis, limitibusque suis, terris casalibus, silvis atque pantanis cum ponte, et ipsum vicum qui vocatur Galeria, usque ad flumen, una cum campis, pratis, pascuis, salicetis, arboribus fructiferis et infructiferis diversⁱ generis, puteis, fontibus, rivis, aquis perennibu^s cum locis ad aquimolam faciendam, vel cum omnibus ad prædictam curtem quæ vocatur Galeria pertinentibus. Simulque pratium in integrum cultum, et assolatum, situm in campo qui vocatur Meruel, B constitutum via Portuense miliario ab urbe Roma plus minus duodecimo sicut affines incipiunt a tota curte, a primo latere prata Caraci quæ vocatur Merul, et vadit per montem quem olim detinuit Joannes de Miccina, et hæredes Stephani Numencatoris, et exinde ducitur per casale quod olim detinuit Joannes de Sergio, et transit aliam viam Carrariam, et venit in casale quod detinent hæredes quidam Franconis Transtiberim, sicut per affines marmoreos designatur, exinde vadit in casale monasterii SS. Cosmæ et Damiani, et pergit per fossatum antiquum, qui verno tempore ducit aquam in rivum qui vocatur Galeria, pergentem ad molam de silva, et revolventem per viam carrariam, usque ad vallem C mediam de monte qui vocatur Sunuel, et pergentem usque ad casale qui stat in lentiscino, et usque in caput de valle concludentem totum campum, usque in pedicam quæ vocatur Ticli, et Piscinam Galiardam concludentem ipsam pedicam, ubi sunt fila 30, pergentem juxta fila quæ sunt monasterii di Miranda, usque in stagnum majus, et per ripam stagni in Borduzariam, et a pede filorum usque in Baccanum, et usque in terra de prædicti episcopi, et usque in formam quæ vocatur Arcionum, et per ipsam formam usque in rivum qui vocatur Galeria, et ultra Galeriam per formam, usque in prædictum primum affinem de prata Caraci. Intra hos vero fines, loca, et vocabula sunt hæc, S. Cæsarius, Palinus, Sorbilianus, Pantanum Majus, Clusa Vetus, Medianum, D Ruginosus Mons, Cannaparius, Celsa, Limes Major, Stagnellum maledictum, Siocli, Piscina Galiarda, Olibastrum, Stagnellum Peregrinum, cum omnibus eorum pertinentibus. Nec non et confirmamus vobis vestrisque successoribus perpetualiter quatuor in integrum principales uncias, quæ est tertia pars de toto Stagno Majore Portuensi cum omni piscatione, redditione et datione sua, vel cum omnibus ad ipsas quatuor uncias stagni in integrum pertinentibus sicuti a prædecessoribus nostris in S. ecclesiam Portuensem concessum est: omnia jam superius dicta posita sunt in territorio Portuensi.

Itemque concedimus et confirmamus vobis vestrisque successoribus turrem in integrum, quæ vocatur

A de Albo, cum casis, et vineis, hortis, terris, campis, pratis, pascuis, silvis, pantanis ac rivis cultis et incultis, vacuis et plenis, et cum omnibus turrem generaliter in integrum pertinentibus, sicuti affines ejus designant a primo latere rivus qui vocatur Galeria, et a secundo latere fluvius qui vocatur Tiberis, et a tertio latere pulverinula, et a quarto latere forma, quæ vocatur Arcionum. Concedimus etiam; ipsis hominibus qui pro tempore habitaturi sunt in prædicta turre, ita ut nullius potestati, nullius ditioni sint subditi, aut alicui hominⁱ serviant aut honorem faciant, nisi episcopo qui jam in dicto episcopio fuerit; nec non et confirmamus vobis vestrisque successoribus in perpetuum omnes res, et facultates mobiles et immobiles de illis hominibus qui sine hærede et intestati ac subito præoccupati judicio mortui fuerint, et minime per se ordinare ex eorum facultatibus possunt, in tota Portuense civitate, seu in Traustiberim, vel in insula Lycaonia, sive ubicunque vestri episcopii jura esse videntur. Ipsam S. matrem ecclesiam Portuensem constituimus atque confirmamus habere hæreditatem illorum qui per tempora in jam dicto episcopio ordinati fuerint, quomodo eis placuerit ordinandi et disponendi habet licentiam, ut in æternum pereant, scilicet in quantum potuerint eorum semper orationibus adjuventur. Insuper concedimus vobis vestrisque successoribus in perpetuum, ex jure sacri nostri palatii Lateranensis quod ad publicum nostrum pertinet, totum castaldanum in integrum Portuensem, vel quidquid usque hactenus vestri castaldiones de tota Portuensi civitate, sive de portis vel de navibus, nec non de tota burdunaria, vel quidquid extra vel infra ubicunque illis pertinuit de jam dicto ministerio, vobis vestrisque successoribus perpetuis temporibus tribuimus possidendum, ita ut qualemcunque hominem ibidem constituere volueritis castaldum aut mandatarium, vestræ potestati consistat, et quidquid ex ipso ministerio acquisierit vel habere potuerit, vobis vestrisque successoribus deferatur, quidquid vobis placuerit exinde faciendi, tamen si nostro comiti vel nostrorum successoribus placuerit, de illo quod ad nostrum palatium pertinet fidelitatem juret. Ipsi namque comites qui per tempora D ibidem fuerint, nullo modo alium castaldum vel mandatarium audeant ordinare vel constituere, præter illos quos vos vel vestri successores ordinatis vel constitustis; qui si fecerint, vel de jam dicto castaldatico aliquid violenter abstulerint, vel quæ a nobis vobis vestrisque successoribus tradita sunt frangere aut contraire voluerint, unusquisque 4 lib. auri persolvat, medietatem vestra episcopati, et medietatem in nostro palatio, et quod ab eis in nostrum castaldionem vel in mandatarium fuerit ordinatum, evacuetur. Si vero contumax exstiterit, usque ad veram satisfactionem excommunicatus existat.

Itemque concedimus et confirmamus vobis vestrisque successoribus in perpetuum de civitate Portuense duos piscatores, et duos curiales quales vos ve

successores eligere volueritis de ipsis hominibus qui ibidem fuerint aut invenire potuerint. Vestræ itaque religiositati hæc omnia in perpetuum concedimus et confirmamus; ipsi namque duo piscatores, et duo curiales ulterius nullam dationem aut servitium faciant, nec ad placitum dstringantur ab aliquo, qui pro tempore in ipsa civitate Portuensi dominatum tenuerit; scilicet tuæ tuorumque successorum illos submittimus potestati. Item confirmamus vobis vestrisque successoribus casale unum in integrum, quod vocatur Genesianum, et Malianum cum insula modica ultra rivum in ipso loco positum cum omnibus sibi pertinentibus, positum via Portuense juxta Malianum juris monasterii S. Pancratii; etiam et confirmamus vobis vestrisque successoribus in perpetuum totam insulam quæ vocatur Lycaonia, in qua est ecclesia B. Jo. Baptistæ, et ecclesia S. Adalberti cum casis et oratoriis infra eadem curte, cum hortis, et aquimolis, et pertinentiis suis infra hanc urbem Romam sitam, sicuti extenditur ab uno capite usque in aliud caput ipsius insulæ, ubi flumen dividitur. Pari modo concedimus et confirmamus vobis vestrisque successoribus in perpetuum omnem ordinationem episcopalem, tam de presbyteris quam diaconibus vel diaconissis, seu subdiaconibus, ecclesiis vel altaribus, quæ in tota Transtiberi necessaria fuerit, faciendam, nisi cardinalis presb., vel cardinalis diaconus, vel subdiac., vel acolythus sacri palatii Lateranensis efficiatur. Scilicet omnia tibi tuisque successoribus, vel quibus episcopis a vobis invitati fuerint, ordinandi, benedicendi, consecrandive concedimus potestatem; et ne parochia vestra ab aliquo pervadatur episcopo, fecimus per hoc nostrum privilegium intimare, tuæque Ecclesiæ confirmare curamus, incipiente quoque primo termino a fracto ponte, ubi unda dividitur per murum, videlicet Transtiberinæ urbis, per Septimianam portam, per portam S. Pancratii, per silicem vero ipsius portæ, usque ad pontem marmoreum qui est super Arronem, et ducente per ipsam silicem usque ad paritorium, inque revolvente per paludes, usque in mare, indeque veniente per mare, usque ad duo milliaria ultra Farum, et usque in fontem majorem, indeque remeante per medium flumen majus venit usque ad ramum fracti pontis, qui est juxta Marmoratam, inque ad medium pontem S. Mariæ, et ad medium pontem ubi Judæi habitare videntur, et redit per medium pontem prædictum fractum ubi jam de unda diximus, qui est primus affinis absque Transtiberinis catholicis ecclesiis S. Mariæ, videlicet in Transtiberi S. Grisogoni, et S. Cæcilie, vel monasterio S. Pancratii, et SS. Cosmæ et Damiani, tamen in prædictis ecclesiis et monasteriis quidquid ibidem ab episcopis necesse fuerit faciendi Portuensi episcopo, vel ab ipso invitatis tribuimus potestatem.

Itemque concedimus et confirmamus in jam dicto episcopio plebem S. Mariæ et S. Apollinaris in Mola Rupta, et plebem S. Stephani in Panchi, et

A plebem S. Mariæ in Apruniana, vel omnes ecclesias exiguas vel magnas cujuslibet nominis, quæ infra jam dictos affines sunt vel esse possunt, absque illis, quas jam diximus Transtiberim sitis. Interea sancientes jubemus, sicuti a nostris prædecessoribus jussum est, ut in flumine toto, qui juxta urbem Portuensem decurrit, nullus audeat molendina, aut pontem post jussionem tuam, vel successorum tuorum episcoporum, juxta priscam consuetudinem quoquomodo constituere, et cum vel a vobis, vel ab aliis, quibus tamen vos faciendum injunxeritis, constitutum aut factum fuerit, ipsa molendina vel pons vestro arbitrio dispensentur; per pontem vero civitatis ipsius, si factus fuerit, cum plastro onusto vino vel victu nemo audeat neque hinc illud neque inde huc penitus transmeare. Iterum sancientes jubemus ut nullus presbyter vel cujuslibet ordinis clericus aliquis de toto præfato episcopatu audeat ad placitum constringere, aut ad contentionem finiendam compellere, aut aliquod servitium ab eis requirere; potest episcopus Portuensis, in cujus parochia sunt. Quicumque vero præsumptor, sive dux, sive comes, vel vicecomes, aut cubicularius, vel a nostra apostolica sede missus, aut qualiscunque interveniens potestas, quæ de ipsa civitate Portuense dominatum tenuerit, de quocunque fuerint ordine, prædicta omnia immobilia loca, aut prænominatum castaldaticum, vel duos piscatores et duos curiales, vel omnes prædictos clericos a jure et potestate atque ditione præfati episcopi auferre, vel minuere voluerit, vel parochiam infringere tentaverit, aut homines in prædicta turre habitantes, vel ubicunque proprietas episcopi mentionata fuerit, ad publicum servitium revocaverit, sciat se compositurum episcopo ipsi qui pro tempore fuerit, auri purissimi lib. 20. Insuper anathemati subjaceat, statuentes quippe apostolica censura, auctoritate B. Petri apostolorum principis, sub divini iudicii obtestatione et anathematis interdictionibus, ut nullus unquam nostrorum successorum pontificum, vel alia quælibet magna parvaque persona, ea quæ a nobis ad laudem Dei pro stabilitate vel augmento prædicti episcopii statuta sunt, refragari, aut in quoquam transgredi, aut aliquid exinde minuere audeat; scilicet sicut superius a nobis statutum vel concessum est, ita perennibus ac perpetuis temporibus sine aliqua minutione permittat in æternum permanere. Si quis autem, quod non optamus, temerario ausu contra hoc nostrum privilegium venire, aut in quoquam ire præsumpserit, et sicut superius a nobis statutum est, ita firmiter permanere non dimiserit et in omnibus non observaverit; sciat se, nisi resipuerit, auctoritate Dei omnipotentis, et B. Petri apostolorum principis, atque nostra, qui ejus fungimur vicariatione, anathematis vinculo esse innodatum, et a regno Dei alienatum, atque cum Juda traditore D. N. Jesu Christi, et omnibus pompis ejus omnino incendio concremandum. Qui vero pio intuitu custos et observator hujus nostri apostolici privilegii in omni-

bus extiterit, benedictionis gratiam, vitamque æternam a justo iudice Domino Deo nostro, et ab omnibus sanctis ejus consequi mereatur in sæcula sæculorum. Amen.

Scriptum per manum Georgii notarii regionarii atque scriniarii S. apostolicæ sedis, in mense Julio, indictione I.

Datum Kal. Augusti per manum Domini gratia Basonis episcopi, et bibliothecarii S. apost. sedis. Bene valete. Decernimus ergo, etc. Si qua igitur, etc. Cunclis autem, etc. Amen.

XXIII.

Benedictus VIII Amato, archiepiscopo Salernitano, pallii usum concedit, et privilegia Ecclesiæ ejus confirmat.

(Fragm. — Anno 1019.)

[BARON. ad an. 1013, n. 5.]

..... Scriptum per manus Stephani notarii regionarii et scriniarii S. R. E., mense Decembris, indict. III.

Datum vi Kal. Januarii per manus Benedicti episcopi Portuensis et bibliothecarii S. apost. sed., anno, Deo propitio, viii pontificatus domni Benedicti sanctissimi octavi papæ, imperante domino piissimo imperatore Aug. Henrico anno vi, ind. III, mense Decembris, die xv.

XXIV.

Benedicti VIII privilegium pro parthenone S. Mariæ et S. Andreæ.

(Anno 1020.)

[MANSI, Concil., XIX, 330.]

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, CUNIGUNDÆ venerabili abbatissæ æternam in Domino salutem.

Convenit apostolico moderamini pia religione pollutibus benevola compassione succurrere, et poscentium animis alacri devotione præbere assensum. Ex hoc enim lucri potissimum præmium apud conditorem omnium Dominum promeremur, si venerabilia loca sanctorum opportune ordinata ad meliorem statum fuerint perducta. Et ideo quia postulatis a nobis quatenus apostolica auctoritate concederemus et confirmarem vobis et eis quæ vobis in perpetuum succedere debent, monasterium in honore sanctæ Mariæ et S. Andreæ situm in loco qui vocatur Goffla, in comitatu Liubana, a bonæ memoriæ Aribone et Adala conjuge sua inceptum et a filio eorum Aribone venerabili diacono perfectum et in libertate dilectissimi filii H. imperatoris commissum: inclinati precibus vestris, et præcipue deprecatione dicti imperatoris, et interventu ejusdem Aribonis venerabilis diaconi perfectoris ejusdem loci, concedimus et confirmamus vobis et eis quæ vobis succedere debent in perpetuum, dictum monasterium cum omnibus pertinentiis suis et integritatibus, quæ quoquo modo habet vel habiturum est in perpetuum. Ita sane ut singulis quibusque indictionibus pensionis nomine unus aureus solidus sanctæ Romanæ Ecclesiæ persolvatur. Statuentes

igitur apostolica auctoritate censemus ut nulli unquam mortalium liceat contra tenorem hujus nostri privilegii insurgere usurpando, invadendo aliquid de possessionibus monasterii vel de rebus ecclesiasticis, sive de hoc quod modo habet vel habiturum est in perpetuum, seu inquietando vos posterasque vestras. Si quis, quod non optamus, nefario ausu hoc nostrum privilegium pie a nobis promulgatum in quoquam perfringere aut evacuare tentaverit, iram Dei incurrat et principis apostolorum, atque cum Juda traditore Domini in inferiori gehenna damnetur. Qui vero pio intuitu custos et observator hujus nostri privilegii extiterit, gratiam Dei consequatur, et apostolorum principis benedictionem mereatur, atque cum electis in cœlesti tabernaculo in æternum lætetur.

Scriptum per manus Stephani scriniarii Romanæ Ecclesiæ in mense Aprili indict. III.

XXV.

Privilegium Benedicti papæ de confirmatione Babebergensis episcopi.

(Anno 1020.)

[MANSI, Concil. XIX, 327.]

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, dilectissimo in Domino Jesu Christo filio etc. sanctæ Babebergensis Ecclesiæ venerabili episcopo perpetuam salutem.

Quando cunque nostræ apostolicæ corroborationis piæ exposcitur suffragium, celeri effectu est attribuendum. Et si in his exposcitur quæ durare perpetuo videntur, litteris est et adnotandum, ne prolixitas temporum posteris hoc reddat dubium vel incertum. Quapropter notum esse volumus cunctis sanctæ Ecclesiæ filiis, tam presentibus quam futuris, qualiter de episcopatu quem Christianissimus Henricus imperator ad honorem principis apostolorum Petri Babeberc devotissime præfecit, actum in eadem ecclesia nobis presentibus sit. Sæpius enim obnixè dictus imperator, fervens nimio amore episcopatus quem tactus divino impulsu perfecerat, honorifice ad confirmandam apostolica auctoritate Babeberc adire nos deprecatus est; cujus deprecationes assiduas et indeficientem instantiam de justo desiderio procedere cognoscentes, iniquum judicavimus presentiam nostram illi denegare, et inhumanam calliditatem contra venerabilem locum aliquando occasionem sumere.

Venimus igitur Babeberc, ubi ab eodem imperatore suscepti sumus, prout poterat et noverat melius. Ecclesiam autem cum omni integritate episcopatus S. R. E. cui, Deo auctore, præsidemus, et nobis obtulit. Quod videntes, æquum consideravimus seriem hujus nostri privilegii, et episcopatum confirmare in perpetuum, eumque tibi, dilectissime, et tuis successoribus concedere; ea videlicet ratione, hoc ordine ut nullus unquam viventium, cujuscunque sit dignitatis vel ordinis, contra hanc nostram confirmationem episcopatus venire audeat, vel contra te tuosque successores ob hoc agere, neque liceat

ei de omnibus quæ nunc habet vel habiturus est A prælibatus episcopus, vi, fraude aut iniqua calliditate aliquid abradere, vel te tuosque successores de his omnibus inquietare aliquo modo; ita sane ut singulis quibusque indictionibus sub nomine pensionis equum unum album nobis nostrisque successoribus persolvat cum sella conveniente Romano pontifici. Si forte, quod non optamus, aliquis superbus et arrogans temerario ausu contre hanc nostræ præceptionis seriem pie a nobis promulgatam venire aut agere tentaverit, sciat se Domini nostri et apostolorum principis Petri cui oblatus est a jam dicto Christianissimo imperatore episcopatus cum suis pertinentiis, et cujus suffragium et iudicium per nos nostrosque successores expectat, anathematis vinculo innodatum, cum diabolo et cum ejus atrocissimis pompis, atque cum Juda traditore Domini et Salvatoris nostri æterno igni concremandum.

Qui vero pio intuitu curator et observator hujus nostræ salutiferæ præceptionis extiterit, benedictionis gratiam et cœlestis retributionis gaudia a justissimo iudice Domino consequatur.

Scriptum per manus Raphonis notarii regionarii et scriniarii S. R. E.

XXVI.

Benedictus VIII monasterii S. Sophiæ Beneventani possessiones et privilegia confirmat.

(Anno 1022).

[*Anecdota Ughelliana*, 489.]

BENEDICTUS episcopus servus servorum Dei, GREGORIO venerabili abbati monasterii S. Sophiæ quod permanet intra civitatem Beneventanam, et urbe vetere, et post te in eodem venerabili monasterio successoribus tuis in perpetuum.

Convenit apostolico moderamini pia religione pollutibus convenienti compassione succurrere, et poscentibus animi alacri devotione impertiri assensum. Ex hoc enim lucro potissimum apud conditorem omnium Dominum veniam promeremur, si venerabilia sanctorum loca opportune ordinata ad meliorem fuerint statum perducta. Igitur quia tua religiositas nostro apostolatui humiliter postulavit quatenus concederemus et confirmarem tibi tuisque successoribus prædictum monasterium S. Sophiæ cum Ecclesiis, curtis, villis et casalibus, vineis quoque et terris, servis et ancillis, omnibusque rebus mobilibus ac immobilibus, privilegiis sedis apostolicæ ac infulis decoretur, ut sub jurisdictione sanctæ sedis apostolicæ, cui Domino auctore deservimus, Ecclesiæ constitutum, nullius alterius jurisdictionibus submitatur; inclinati precibus tuis, per hujus nostri apostolici privilegii tenorem concedimus ac confirmamus tibi et successoribus tuis in perpetuum præfatum monasterium cum omnibus rebus suis quas nunc habet aut habiturus est in perpetuum, ne id videlicet alicui Patri aut domino nisi Romano pontifici subjugatum, sed semper ab omni subactione et conditione Casinensis monasterii maneat, quam fecit Urso abbas S. Sophiæ liber

omnino, juxta manifestationem Magilperti abbatis Sancti Benedicti Casinensis monasterii, quam fecit Urso abbas S. Sophiæ in præsentia principum Jandolphi ac Pandolphi filii, quin et magnatorum ac iudicum eorum; necnon et multis postmodum annis se manifestavit Joannes abbas prædicti monasterii Casinensis tibi Gregorio abbati S. Sophiæ; quemadmodum et Magelpotus abbas prædictus Urso abbati; statuentes apostolicam censuram sub divini iudicii obtestatione et anathematis interdictionibus, ut nulli Christianorum viventium, cujuscunque sit dignitatis vel potentiae, liceat contra hoc nostrum apostolicum privilegium venire aut insurgere, vel de rebus et possessionibus ejusdem monasterii aliquo modo vel aliquo ingenio auferre vel usurpare, ut profecto, juxta id quod subjectum eodem loco apostolicæ constitutionis atque privilegii consistit, inconcusse dotandum permaneat: et liceat eisdem monachis de ipsa congregatione abbatem semper eligere, et non sit licitum alicui episcopo ibidem missam facere aut canere, aut etiam ordinationem facere nisi quem abbas ejusdem monasterii provocaverit. Si quæ temerario ausu contra hanc nostram apostolicam præceptionem venire tentaverit, vel definitiones, quas prædicti abbates inter se fecerunt, quoquo modo irritas facere voluerit aut contenderit; vel etiam si aliqua persona hominum res suas in eodem monasterio vel ecclesiis illis subjectis offerre vel dare voluerit, et aliqua persona hominum subtrahere illud voluerit, sit a Deo Patre, et Filio, et Spiritu sancto excommunicatus et maledictus, et a beato Petro et Paulo apostolis Domini nostri Jesu Christi anathematizatus et condemnatus; in die vero iudicii cum diabolo et angelis ejus præcipitetur in gehennam æternam sine fine arsurus. Qui vero custos et asservator in omnibus hujus apostolicæ præceptionis nostræ salutaribus constitutis extiterit, omni benedictione repleatur per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Scriptum per manum Stephani notarii regionarii et scriniarii S. R. E. in mense Mart. indict. v.

XXVII.

Bulla Benedicti VIII papæ qua Pomposiano monasterio cuncta privilegia et jura confirmat.

(Anno 1022).

[*MURATORI. Antiq. Ital.*, V, 1051.]

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, WIDONI venerabili abbati monasterii Sanctæ Dei genitricis Mariæ dominæ nostræ, siti in insula quæ dicitur Pomposia, successoribusque suis in perpetuum.

Quoniam semper sunt concedenda, quæ rationabilibus congruunt desideriis, oportet ut devotio, etc. Igitur quia postulavit tua sanctitas curvatis genibus nostram piam voluntatem quatenus præfatum monasterium Sanctæ Dei Genitricis dominæ nostræ, in insula Pomposiana situm, privilegio apostolico roboraretur, ne id videlicet alicui hominum, prætre

Deo et regi subjugatum esset; per illam auctoritatem A quam Christus Dominus noster beato Petro apostolorum principi et sanctæ Ecclesiæ rectoribus concessit, constituimus et ordinamus ut nunquam locus ipse aut res ad ipsum pertinentes, præter Deo et regi, alicui submitti possint: nullusque mortali-um, præter regis potestatis culmen, in præfato monasterio, aut in cortibus vel in castellis, sive in plebibus, aut in cellis, seu in villis, aquis aquarum-que decursibus, ripis, pascuis, silvis, piscationibus, paludibus, omnibusque rebus mobilibus et immobilibus ad ipsum pertinentibus, nec non in servis Dei, aut in famulis utriusque sexus, sive etiam in liberis super terras ejusdem monasterii residentibus, aliquam ordinationem, vel auctoritatem, sive potestatem aut jurisdictionem tenere, vel conversatio- B nem monachorum impedire seu molestiam inferre præsumat, aut in aliquibus locis ipsius monasterii districtum habere vel judicare, seu aliquod placitum absque licentia abbatis tenere, vel res monasterii invadere, aut quovis modo alienare, aut fodrum vel paratas, seu aliquas publicas functiones exigere vel requirere audeat. Et tam a potestate archiepiscoporum quam ab omnibus subtrahimus, regali tantummodo vel imperiali submissum ditioni vel defensionem. Nec non et confirmamus vobis piscariam quam Volana cum suis pertinentiis habet. Si quis autem, quod minime optamus, inobediens et contemptor hujus nostri privilegii in toto vel in parte repertus fuerit, vel occasione cujuslibet C personæ attentare præsumperit, nisi resipuerit, maledictionem a Patre, et Filio, et Spiritu sancto consequatur, et cum diabolo ejusque sociis atrocissimis pœnis et æterno incendio deputetur, n resurrectione electorum futura dignus inventatur, et a communione et sanctæ matris Ecclesiæ sinu et consortio sanctorum sit alienus.

Scriptum per manus Stephani primi scriniarii sanctæ apostolicæ sedis, in mense Julio, et indictione v.

Bene valete.

XXVIII.

Benedicti VIII papæ privilegium pro monasterio Casinensi (5).

(Anno 1223, Julii 1.)

[MARGARINI, *Bullar. Casin.*, II, 75.]

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, charissimo nobis in Domino Jesu Christo fillo THEOBALDO venerabili et religioso abbati sacratissimi monasterii beati Benedicti confessoris Christi, siti in monte qui vocatur Castrum Casini, suæque almæ congregationi in perpetuum, in Domino salutem.

Si petita apostolica suffragia, universis ecclesiis, cogente ministerio quo videtur præditi, impertiri debemus, quæ specialiter ad nostrum solummodo

(5) Veram bullæ hujus clausulam, chronologica JAFFÉ.

apostolatam respiciunt; tanto citius pleniusque, quanto oportunius iis indigere cognoscimus, adipisci debent ut nulla indemnitas venerabilibus locis provenire possit, sub tuitione apostolica receptis, quæ nostro brachio repugnante non submoveatur. Harum denique nostrarum sollicitudinum recom- pensatorem Dominum credimus, quem in iisdem locis quiete laudari optamus. Nam tanto inibi degentium laudes et preces erunt acceptabiles, quanto mentes earum ab omni perturbatione, nobis suffragantibus erunt alienæ Igitur quia postulastis a nobis quatenus monasterium S. Benedicti in monte Casino situm, cujus abbatis consecrationem nuper ex dono piissimi Henrici imperatoris Romani suscepimus, et per nos et successores nostros in perpetuum, nulla pravitate Simoniaca interveniente consecrandis, concedimus, et confirmamus, cum omnibus ecclesiis, monasteriis, cellis, castellis, etc. Post obitum vero tuum nemo inibi constituat abbatem, nisi quem conventus et voluntas communis fratrum ex ipsa congregatione elegerit; electus ad nos vel successores nostros consecrandus gratis et sine pretio veniat; quod si aliunde veniat, vel ab alio aliquo archiepiscopo vel episcopo consecrari maluerit, tunc consecrator et consecratus anathema sint. Et infra: Insuper etiam apostolica censura sub divini judicii obtestatione prohibemus ut nullus episcopus præsumat in jam dicto monasterio vel in ecclesiis sibi subjectis sacerdotem excommunicare vel ad synodum provocare. Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu præsumperit, hæc quæ a nobis ad laudem Dei pro stabilitate jam dicti monasterii statuta sunt, refragari aut in quocunque transgredi, sciat se, nisi resipuerit, anathematis vinculo innodatum, et a regno Dei alienum; et cum diabolo et ejus atrocissimis pompis, atque Juda traditore Domini nostri Jesu Christi in æternis incendiis et suppliciis concremandus sit deputatus. At vero qui pio intuitu observator et in omnibus custodiens extiterit hujus nostri apostolici constituti, et ad cultum Dei respicientibus (sic); benedictionis gratiam a misericordissimo Domine Deo nostro, per intercessionem beati Petri apostolorum principis et B. confessoris Benedicti multipliciter consequatur, et vitæ æternæ particeps esse mereatur. D

Scriptum per manum Sergii scriniarii et notarii sacri nostri palatii, Kalendis Julii, indictione sexta.

Bene valete.

XXIX.

Epistola Benedicti VIII papæ ad Stephanum Arvernorum episcopum pro Cluniacensibus.

(Anno 1012-1024)

[*Bullar. Cluniac.*, pag. 7]

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, Strigonia continentem, affert Gattula Hist. Casin. 56.

PHANO Arvernorum religiosissimo episcopo, in Domino salutem.

Vobis notum est Cluniacum monasterium sanctæ Romanæ Ecclesiæ, a fundatore ejusdem, ad defendendum contra insatiabilem cupiditatem sæcularium esse commissum. Unde, justitiæ regula dictante, admoniti, quotiescunque pressuram isdem locus a pravis nominibus patitur, scutum nostræ defensionis debemus opponere. In qua re sanctitatem vestram, ad confringendam cervicositatem eidem cœnobio res delegatas rapere volentium, adjutricem nostri esse omni modis volumus; et non levem lapillum, sed fortissimum excommunicationis jaculum rogamus vos in eos intorquere, qui ausu nefario, Domini timore postposito, Dei servos scandalizare aut contristare, res eorum auferendo, non metuunt. Præcipue autem hoc ad præsens gladio feriantur. Tetardus atque Girbertus filii Stephani, qui alodem, quem Amblardus archiepiscopus reliquit Sancto Petro, injuste retinent ac possident. Hi igitur, donec reddant jam dictum alodum, sicut ex parte nostra, ita ex vestra vinculo excommunicationis innodentur.

Bene valete.

XXX.

Benedictus VIII papa ad Willelmum abbatem monasterii Divionensis.

(Anno 1012-1024).

[PÉRARD, *Recueil*, etc., p. 273].

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, WILLELMO venerabili abbati et in Christo dilecto filio, salutem charissimam cum benedictione apostolica.

Audita vigilantia studii tui, qua invigilas super filios commissos tibi, referimus gratias Deo omnipotenti. Denique comperimus te jamdiu laborare creberrimis tuorum hostium incursionibus, et pene jam destitutam Ecclesiam tuam a diripientibus; et infortuniis tuis, quas forinsecus pateris, condolemus. Namque pro longanimitate patientiæ, quam hucusque exhibuisti adversarii Ecclesiæ tuæ, decet nos gaudere, et bonitatem tuam laudare; cæterum hactenus sufficiat patientiam hanc ita exhibuisse ut impune ad nihilum redigantur penitus res Ecclesiæ, et præ penuria inopiæ labefactetur ordo religionis monasticæ, quæ inibi sub te dinoscitur præpollere. Habes tecum filium nostrum Benignum episcopum, gratias Deo, effectum monachum, quem admonemus honeste et religiose conversari, professionem obedientiæ moribus et opere attendere, in qua vocatione vocatus est, in ipsa permanere. Deinde illi jubemus cum omni imperio ut inimicos martyris Benigni insequatur omni justitiæ zelo ac cum divina auctoritate feriat eos anathemate: tibi etiam præcipimus ne obsistas ei in hoc, sed illi auctoritatem pervasores tuos feriendi concedimus, jubemus et imperamus; ita tibi per veram obedientiam mandamus ne impedias eum nec eum prohibeas quin ipsos malefactores divini verbi gladio coerceat. Ac si in eo corroboratur nostra auctoritas, et quos-

cunque ille ligaverit, apostolica et nostra auctoritate sint ligati, et quos absolverit, sine nostra pariter absolute soluti. Damusetiam illi potestatem ordinandi quidquid juste postulatus fuerit in sancta Ecclesia ordinare, verumtamen te jubente. (*Sine sigillo*).

XXXI.

Benedictus VIII. concedit ut in ecclesia monasterii Rivipollensis cantetur Alleluia, et hymnus angelicus in festivitate Hypapanti (sive in festo purificationis beatæ Mariæ), etiamsi ea inciderit post Septuagesimam.

(Anno 1012-1024)

[COCQUELINES, *Bullar. Collect.* I, 318].

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, dilectissimis in Christo filiis ad festivitatem Hypapanti Domini in cœnobio Sanctæ Dei Genitricis convenientibus salutem et apostolicam benedictionem.

Quoniam omnis universalis Ecclesiæ nobis, quamvis immeritis, commissa secundum Deum credimus fore regimina, idcirco jussit nos quorumcunque fidelium convenit annuere votis, et ab inde cunctis emanare profectum, unde totius acceptum religionis constat exordium. Quapropter innotescimus charitati vestræ quoniam adieus nos dilectissimus filius noster Oliba, cœnobii Ripollensis abbas, zelo divino, et beatæ virginis Mariæ ductus amore, suppliciter petiit ut, si prædicta festivitas evenerit postquam dimissa fuerit *Alleluia*, illa eadem die cantetur cum *Gloria in excelsis Deo* in solo præfato monasterio sibi daretur licentia. Cujus precibus nobis annuere libuit, concessimusque illi et suis in perpetuum successoribus *Alleluia*, si jam abstitit, hymnum quoque angelicum, cum est canendum. Quicumque igitur gaudiis hujus festivitatis in suprascripto loco studuerit interesse, sciat se donandum munere protectionis divinæ, et augmento benedictionis nostræ, adjuvante Jesu Christo benignissimo Salvatore.

XXXII.

Benedicti VIII papæ epistola ad Guillelmum comitem.

(Circa an. 1014).

[MÉNARD, *Histoire de Nîmes*, Preuves, p. 20].

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, GUILLELMO comiti, nec non matri suæ Adalaidæ comitissæ perpetuam salutem et apostolicam benedictionem.

Inauditum facinus nefandaque injuria vestris videtur in regionibus orta, eo quod monasteria, Patrum olim decretis fundata, modo conspiciuntur malorum pravitatibus hominum pene dissipata; unde ego mœrore percussus arcano, stigmate insignitus apostolico, cum hujus apostolicæ sedis diversorum ordinum clero, cui ego, Deo dispensante, deservio, omnes homines, illos scilicet qui beati Ægidii alodem temere a vobis exquirunt accipere, sine abbatis illius loci voluntate, sineque

consensu monachorum, contra S. Ægidii damnum, a sanctæ matris Ecclesiæ gremio absentes esse præcipio, et cum Dathan et Abiron, Chore quoque, Bahal et Behelzebud, et eorum similibus, maledictionem illis æternam ingero, et participationem illis perseverantem concedo. Nec non et illos simili damnatione excommunico sive condemno, qui male ipsius terram, sanctissimi videlicet Ægidii, invadentes, in usum sibi, se sciente, proprium vendicant et deprædantur, quia a vobis potestatibus, retro in actis temporibus, non exceperunt. Si vero propter hoc quod ipsi alodem supradicti almi Ægidii malitiose voluerunt possidere, et a vobis multiformiter cupierunt accipere, damnum illis habitantibus monachis aliquod venerit, duplicem excipiant pœnam excommunicationis seu maledictionis, et nunquam a consortio Judæ, Domini traditoris, Caiphæ quoque, et Annæ, Herodii necnon, et Pontii Pilati, collegio valeant dissociari; angelorum itaque maledictionibus pereant, et communionem Satanæ in interitu carnis percipiant; maledictiones accipiant desursum, et adjacentis abyssi maledictiones deorsum accipiant; maledictionem cœlestem, et maledictionem terrestrem.

Præsentem maledictionem percipiant in corporibus, et debilitationem in animabus, et perditionem et cruciationem recipiant. Maledicantur cum maledictis; flagellentur cum ingratis; pereant cum superbis. Sint maledicti cum Judæis qui Dominum in carne videntes non crediderunt, sed magis eum crucifigere tentaverunt. Maledicti sint cum hæreticis qui Ecclesiam Dei cupierunt subvertere. Maledicti sint cum illis qui nomen Domini blasphemant. Sint maledicti cum illis qui se de Dei misericordia desperant. Sint maledicti cum illis qui damnati sunt in inferno. Maledicti sint cum impiis et peccatoribus, si non emendaverint et culpabiles se adversus S. Ægidium non reddiderint. Maledicti sint per quatuor partes mundi; in Oriente sint maledicti; in Occidente destituti, in septentrione sint interdicti et in meridie excommunicando exuti. Maledicti sint in die, sint excommunicati et in nocte, intra domum suam sint maledicti, et extra domum sint excommunicati. Cum steterint sint maledicti, et cum sederint sint excommunicati. Sint maledicti cum manducaverint, sint maledicti cum biberint; maledicti sint, cum dormiant, et excommunicati cum vigilant. Maledicti sint cum aliquid operantur, et excommunicati cum paululum requiescunt. Maledicti sint verno tempore, et excommunicati æstate; maledicti sint in autumnno, et excommunicati in hieme. Maledicti sint in præsentem tempore, et in futuro sæculo sint excommunicati. Possessiones eorum accipiant alteri, et mulieres eorum eant in perditionem, et infantes eorum gladio cadant. Maledicti sint cibi illorum; et hoc quod ex eis remanserit sit maledictum, et qui eis gustaverint sint maledicti. Sacerdos itaque qui eis corpus et sanguinem Domini tradiderit, et eos in infirmitate positos visitaverit,

sit maledictus et excommunicatus; similiter qui illos portaverint ad sepulturam, et præsumpserint sepelire. Sint maledicti et excommunicati omnibus maledictionibus, si non emendaverint et ad satisfactionem non venerint. Hoc pro certo sciendum est vobis quod post obitum nostrum nullus episcopus, nec ullus comes, nec ulla sæcularis potestas audeat præsumptuose monasterium beati Ægidii sibi in dominium usurpare. Quod si præsumpserint facere, omnibus supra laxatis maledictionibus obligati, ad regnum nunquam valeant intrare cœlestem, quia in domiio et salario beati Petri ipsum cœnobium cum omnibus rebus sibi pertinentibus beatus Ægidius contradidit. Nullusque successorum meorum cuiquam audeat venundare seu commutare, sive sub tuitione cujusquam potestatis subicere.

Scriptum per manum Joannis diaconi, sanctæ Romanæ Ecclesiæ scriniarii.

XXXIII.

Benedictus VIII, petente Rogerio comite Carcassonnensi et conjuge ejus Adalhaide, res et jura monasterii S. Hilarii confirmat.

(Anno 1012-1024).

[BESSE, *Hist. des comtes de Carcassonne*, p. 81, teste BREQUIGNY, *Tabl. chronol.* I, 530.]

XXXIV.

Benedictus VIII monasterii S. Savini possessiones confirmat.

(Anno 1012-1024).

[UGHELLI, *Italia sacra*, II, 207].

In nomine sanctæ et individue Trinitatis **BENEDICTUS** præsul apostolicæ sedis omnibus universaliter Christi famulis præsentibus et futuris.

Apostolicæ sedis munimen supplicantibus præstare nec nobis grave, nec ulli omnino videri debet inutile, cum nec nobis, quod Dei est donum, vendere, nec ulli fas debet esse contemnere. Noverit igitur omnis una matris Ecclesiæ cœtus instans vel futurus, quoniam secundum preces nobis oblatas a fratre et coepiscopo nostro D. Sigefredo præsule Pjacentinæ sedis, et a venerabili Wimperto abbate monasterii S. Savini, quod nam a pontifice in sui episcopatus subjectione constructum videtur, damus, concedimus, hoc que mediante decreto sancimus sine ulla diminutione inviolabiliter servari præfato monasterio quidquid imperiali vel regali præcepto, necnon et episcopali decreto, fideliumque oblatione eidem cœnobio datum concessumque videtur, seu quodcunque juste et legaliter usque in præsens ad partem sæpofati monasterii acquisitum est, vel in futuro dederit Dominus. Nulla ergo cujuscunque dominationis persona, timore Dei et sanctorum apostolorum veneratione refrenata, videlicet imperatoris, regis, episcopi, marchionis, comitis vel cujuslibet alterius licentia potiatur quidquid illud fuerit auferendi, minuendi, seu in aliud jus refundendi. Simili præterea modo et aliud decernimus, Patrum statuta servantes ne aliquid Simoniaca hæresis sibi vindicet commodum, tempore quo vocatio divina vices indixerit renovandorum in eadem Ecclesiæ pastorum. Sed,

opportunitate servata, in ejus, qui dignus fuerit, ordinatione, sanctæ institutionis præceptum, postposita omni cupiditate, servetur. Si quis autem, quod absit! hoc nostrum, quin magis beatorum apostolorum, infringere tentaverit decretum, in adventu Dei nostri sit anathema maranatha, Judæ proditori et Simoni Mago sociatus in pœna; ad damnationem proveniat illi sanguis Redemptoris, qui effusus est ad diluendam maculam primæ prævaricationis: sortiatur maledictus ille, quicumque fuerit, stagnum ignis et sulphuris pro gaudio vitæ perennis in omnibus sæculorum sæculis. Ut vero nullus ambigat decreti hujus paginam nostra jussione perfectam, eam nostri sigilli impressione videat signatam.

Bene valete.

XXXV.

Beatus Simeon monachus et eremita in cœnobio Padolinorensi agri Mantuani sanctorum confessorum canoni ascribitur.

(Anno 1017-1024.)

[COCQUELINES, *Bullar, privileg. Rom. pont ampl. Collect. I, 322.*]

BENEDICTUS, servus servorum Dei, BONIFACIO, gratia Dei marchioni inclyto salutem charissimam cum benedictione apostolica.

Requisistis iudicium nostrum sicut dignum fuerat, utrum in honore Simeonis nuper sanctificati, quod opera probant et innumera ac diversa miracula testificant, liceret vobis ecclesiam constituere, et ejus venerabile corpus honorifice collocare ibidem. De quo respondemus: Si ita coruscat miraculis, ut vester homo nobis asseruit, ædificate ecclesiam, collocate in ea eundem, juxta quem altare consecrari rogate, in quo reliquiæ antiquorum sanctorum cum sacratissimo corpore Domini nostri Jesu Christi, et sic demum divina ministeria celebrentur. Tractate eum ut sanctum, ut Sanctus sanctorum reddat vobis mercedem sancti, sicut ipse dixit: *Qui recipit prophetam in nomine prophetæ, accipiet mercedem prophetæ (Matth x, 41)*. Ipse inspector est renum et cordium, et ipse illi dignam recompensationem remuneret, et vobis pro sancto desiderio gratiam suam indulgeat.

XXXVI.

Benedictus VIII Richardo abbati Fuldensi monasterium S. Andreæ donat.

(Anno 1024.)

[DRONKE, *Cod diplom. Fuld., 347.*]

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, RICHARDO abbati venerabilis monasterii Salvatoris Domini nostri Jesu Christi et sancti Bonifatii, situm in loco qui Bocchonia juxta ripam fluminis quod vocatur Fulda, et per te in eodem venerabili monasterio tuisque successoribus in perpetuum.

Convenit apostolico moderamini pia religione pollutibus benevola compassione succurrere, et poscentium animis alacri devotione impertiri assensum. Ex hoc enim lucri potissimum premium aput conditore omnium Deo, si venerabilia sanctorum loca ordinate ad meliorem fuerint sine dubio statum perducta. Igitur quia postulasti a nobis quati-

anus concederemus ac reconfirmarem vobis supradictum monasterium Salvatoris Domini nostri Jesu Christi et sancti Bonifatii, situm in loco qui Bocchonia juxta ripam fluminis quod vocatur Fulda, cum omnibus rebus mobilibus et immobilibus sibi pertinentibus que nunc habet et inantea Deo auxiliante habebit; iterum concedimus ac donamus vobis monasterio in honore Sancti Andreæ apostoli quod *exaiulo*, quod situm est juxta ecclesiam Sanctæ Dei Genitricis semperque virginis Mariæ quæ a Presepe, cum omnibus mansionibus, caminatis, cellis vinariis, et quoquina, cum vineis et ortis juxta se cum diversis arboribus pomorum, cum curie atque puteum, cum introito suo et exito per porta majore a via publica et cum omnibus ad eum generaliter pertinentibus, seu que foris extra urbem sive infra urbem sunt, que ei juste ac rationabiliter pertinere dinoscitur, a presenti septima indictione perpetua liter immunitate sancte nostre Romane sedis apostolice id ipsum sacratissimum monasterium permanendum statuimus et statuendo confirmamus, ita ut cuncta loca ipsius monasterii amodo et usque in finem seculi cum omni securitate et tranquillitate vos cum posteris vestris tenere et possidere valeatis, ut, sub juris ditione sancte nostre cui Deo auctore deservimus Ecclesie constitutum, nullius alterius ecclesie juris ditionibus submittatur. Pro qua re piis desideriis faventes hanc nostram auctoritatem id quod exposcitur effectui mancipamus; et ideo omnem cujuslibet ecclesie sacerdotem in prephato monasterio ditionem quamlibet habere aut auctoritatem preter sedem apostolicam proibemus; ita ut nisi ab abbate monasterii fuerit invitatus nec missarum ibidem solemnitate quispiam presumat omnimodo celebrare, ut profecto juxta id quod subjectum apostolice sedi firmitate privilegii consistit inconcussa dotatum permaneat locis et rebus tam eis quas moderno tempore tenet vel possidet, quam que futuris temporibus in jure ipsius monasterii divina pietas voluerit augere ex donis et oblationibus decimisque fidelium, absque ullius persone contradictione firmitate perpetua perfruatur. Constitui-
mus quoque per hujus decreti nostri paginam ut quicumque cujuslibet ecclesie presul vel quacunque dignitate predata persona hanc nostri privilegii kartam quam auctoritate principis apostolorum firmamus, temerare temptaverit anathema sit et iram Dei incurrens a cetu sanctorum omnium extorris existat et nihilominus prephati monasterii dignitas a nobis indulta perpetualiter inviolata permaneat; apostolica auctoritate subnixa scriptum.

† Bene valete.

Data vi. Idus Februar. per manus Piligrimi Coloniensis archiepiscopi et bibliothecari sancte sedis apostolice, qui vicem Benedicto commisit episcopo. Anno, Deo propitio, pontificatus domni Benedicti summi pontificis et universalis octavi papae XII, imperii vero domni Heinrici secundi imperatoris Augusti x, indictione VII.

DUBIA.

XXXVII.

Benedictus VIII Unwano archiepiscopo Hammaburgensi pallium mittit, eique et successoribus ejus legationem et archiepiscopalem potestatem in omnia regna septentrionalia.

(Anno 1022.)

[LAPPENBERG, *Hamburg. Urkund.* I, 66.]

BENEDICTUS, episcopus et servus servorum Dei, reverentissimo et sanctissimo UNEWANNO, sanctæ Hammaburgensis Ecclesiæ episcopo, paternam dilectionem.

Si pastores ovium solem geluque pro gregis sui, custodia die ac nocte ferre contenti sunt et ut ne qua ex eis aut errando pereat, aut ferinis laniata moribus rapiatur, oculis semper vigilantibus circumspectant, quanto sudore quantaque cura debemus esse pervigiles, nos qui pastores animarum dicimur, attendamus, et susceptum officium exhibere erga custodiam Dominicarum ovium non cessemus, ne in die divini examinis pro nostra desidia ante summum pastorem negligentis reatus excruciet. . . . ne quod ultus non fueris, perpetrari non permittas. Sit in te et boni pastoris dulcedo, sit et iudicis severa districtio, unum scilicet quod innocenter viventes foveat, aliud quod inquietos feriendo a pravitate compescat. Viduis ac pupillis injuste oppressis defensio tua subveniat. Ecce, frater karissime, inter multa alia ista sunt sacerdotii, ista sunt pallii; quæ si studiose servaveris, quod foris accepisse ostenderis, intus habebis.

Legationem quoque et archiepiscopalem potestatem in omnia regna septentrionalia, Danorum scilicet, Suenorum, Norvenorum, Hislandicorum et omnium insularum his regnis adjacentium, tibi et omnibus successoribus tuis perpetuo tenenda concedimus.

Si quis hæc infringere, aut permutare, aut violare in toto vel in parte temptaverit, sit excommunicatus in perpetuum, nisi resipiscat, et Ecclesiæ Hammaburgensi satisfaciat.

Datum per manum Petri, cancellarii sanctæ Ecclesiæ, in mense Aprili, indictione quinta.

XXXVIII.

De electione abbatis Casinensis.

Ego BENEDICTUS, catholicæ Romanæ sedis episcopus.

Constitutum prædecessoribus meis hoc facio, ut nunquam de consecratione Casinensis abbatis, quam hodie a serenissimo filio nostro Henrico imperatore suscepimus, pretium, aut censum, aut dationem requirant aut exigant; quod si aliter fecerint, et venaliter duxerint, quicumque in hoc deprehensus fuerit, sit maledictus a Deo Patre omnipotente, et Filio ejus Jesu Christo Domino nostro, et Spiritu sancto; sitque pars ejus cum Dathan et Abiron, qui in Dei Ecclesia seditionem excitaverunt; omnesque imprecationes quas Moyses famulus Dei contemplo-ribus legis imprecavit veniant super eum; sitque damnatus eum Anna et Caïpha, qui Auctorem

A iniquo iudicio damnaverunt; habeatque partem cum Juda traditore, qui pro amore pecuniæ Dominum suum vendidit atque magistrum; sit anathematizatus a septem universalibus conciliis; alienus sit a consortio omnium sanctorum et ab omni Ecclesia Dei, et, in die iudicii cum diabolo damnatus, non videat gloriam Dei. Amen.

Actum die apostolorum Petri et Pauli.

Ego Puppō patriarcha Aquilegensis.

Ego Belligrinus archiepiscopus Nepeusinus.

Ego Boso episcopus Tyburtinus.

Ego Henricus cancellarius domni imperatoris.

Ego Everardus episcopus et cancellarius domni imperatoris.

B Ego Ugo cancellarius Everardi archicapellani.

XXXIX.

Bulla Benedicti papæ VIII qua Henrico sanitatem a S. Benedicto restitutam esse testatur, monasterioque Casinensi asserit dona ab imperatore delata.

(Anno 1012-1024.)

[TOSTI, *Storia di Monte Casino*, I, 251.]

BENEDICTUS episcopus servus servorum Dei.

Notum volumus esse omnibus fidelibus Christianis, tam prælatis quam subditis, quia dominus Henricus imperator, spiritualis noster filius, perrexit ad monasterium Sancti Benedicti quod situm est in monte qui dicitur Castrocasini, ubi sacratissimum corpus ejusdem sanctissimi Benedicti humatum est; et quamvis maximam circa eundem locum devotionem gereret, et nunquam terribilius ac venerabilius oratorium se vidisse assereret, tamen dubietalis scrupulo movebatur utrumnam beatus Benedictus corporaliter in eodem Casinensi cœnobio quiesceret. Præ dolore autem quo gravissime idem imperator cruciabatur, nec plene dormienti, nec ex integro vigilianti sanctissimus Pater Benedictus eidem imperatori apparens, ubinam pateretur inquit. Cui langorem protinus profitenti, sanctissimus Benedictus ait: « Scio quoniam tu me hactenus hic dubitasti quiescere; sed ne super hoc amplius dubites, meumque in loco isto una cum sorore mea certissime quiescere corpusculum credas, hoc tibi signum erit: cum primum hodie surrexeris in egestionem urinæ tuæ tres lapillos non parvosegerere habebis, et ex tunc dolore isto amplius non laborabis, et scias quia ego sum frater Benedictus. » Et his dictis præsto disparuit. Experrectus imperator confestim surrexit, ac juxta visionem quam viderat sanitati pristinae redditus Deo et Patri Benedicto gratiam maximam retulit. Mane autem facto, veniens in conventum fratrum imperator ait: « Quidnam, domini mei, me consulitis donare medico qui me curavit? » Cumque responsum illi fuisset ut quidquid sibi de monasterio placeret, tolleretur ac medico daret: « Non, inquit, ita oportet, imperator: sed quod sanctissimus Pater Benedictus hac me evidenter nocte curavit, ratio est et quidem justis-

sima ut de meamet camera illius debetur remunerare medelas » Et hæc dicens cum lacrymis gaudio mistis retulit omnibus quæ vidisset atque audisset; adjiciens: « Nunc plane pro certo cognovi quoniam vere locus iste sanctus est, et nulli mortalium est ulterius ambigendum quoniam hic sanctissimus Benedictus Pater pariter cum sancta sorore sua quiescat » At fidem verborum tres illos lapillos, quos sub tenore visionis ante paululum egresserat, palam omnibus ostendebat. Imperator autem surgens et ad corpus beati Benedicti perveniens, obtulit beato Benedicto munera hæc: Textum Evangelii de foris quidem ex uno latere adopertum auro purissimo ac gemmis valde pretiosis, ab intus vero uncialibus litteris atque figuris aureis mirifice decoratum. Calicem aureum cum patena sua geminis et margaritis ac smaltis optimis laboratum cum mappula, cum quibus offertur, oloserica auro intexta de pallio diopistim adornatam optimis listis aureis, et orarium et mappula atque cingulum et stolam, singula intexta auro similiter, et pluviale diasprum cum lixtis auro textis, nec non et tunicam ejusdem subtegminis, aureis operibus exornatam. Situlam quoque et cuppam argenteam, cum qua fratres in festivitibus hiberint. Planetam diarodiam aureis lixtis ornatam una cum alba, et cingulo, stola atque manipulo. Recollegit autem a Judæis qui retinebant in pignore pro quingentis aureis unam vestem de altario sancti Benedicti, quæ fuit Caroli regis, nec non et calicem argenteum Saxonicum majorem cum patena sua, quem Theodoricus Saxonum rex beato Benedicto olim transmiserat. Nostra vero parvitas imperatoris salutem congratulans, posuimus super altare beati Benedicti planetam optimam veneti coloris lixtis nihilominus aureis decenter ornatam, et stolam optimam auro bustam cum manipulo suo. Similiter et Belgrinus archiepiscopus obtulit planetam purpuream optimam aureis lixtis mensium duodecim signa habentibus, in circuitu adornatam, stolam cum auro pluviali unum. Quæ omnia posuimus super altare sancti Benedicti in perpetuum ibi habenda.

Quapropter ego qui supra Benedictus episcopus,

A servus servorum Dei, una cum prædicto imperatore omnes qui Christiano vocabulo censentur, obsecramus per Dominum Patrem omnipotentem et per Jesum Christum Filium ejus unicum Dominum nostrum, qui pro salute totius mundi nasci, mori et resurgere voluit, et per Spiritum sanctum, ex utroque procedentem, et per beatissimum Petrum apostolorum principem, qui habet potestatem ligandi atque solvendi, ut nullus unquam thesaurum et omnia quæ predictus imperator pro remedio animæ suæ in prædictam ecclesiam antea contulerit, quolibet modo vel ingenio aliquatenus tollere præsumat. Si quis autem, quod non optamus, hanc nostram obstestationem vel obsecrationem pro nihilo duxerit, et aliquid de ea quæ superius scripta sunt, de prædicta ecclesia quolibet modo et temerario ausu tollere præsumperit, sciat se anathematis vinculis innodatum, et a regno Dei alienum; et cum diabolo et ejus atrocissimis pompis, atque cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi, æternis incendiis et suppliciis concremandus sit deputatus. At vero qui pio intuitu observator et in omnibus extiterit custodiens hujus nostri apostolici constituti, et ad cultum Dei respicientibus (sic), benedictionis gratiam a misericordissimo Domino nostro per intercessionem beati Benedicti multipliciter consequatur, et vitæ æternæ particeps esse mereatur. Amen.

C Interfuere huic rei Puppo patriarcha Aquilegensis, Belgrinus archiepiscopus Coloniensis cum omnibus fere episcopis et abbatibus totius Galliæ et Italiæ,

XL.

Benedictus VIII monasterii S. Petri Luxoviensis privilegia « a Joanne papa IV quondam concessa, totidem verbis, interventu Heinrici imperatoris renovat. »

(Anno 1012-1024.)

[MABILL., *Annal. ordin. S. Bened.*, IV, 256.]

. . . Datum Romæ Idibus mensis Aprilis, indictione prima. . .

ORDO RERUM.

QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR.

BENEDICTUS S. ANDREÆ MONACHUS.

De Benedicto et ejus chronico notitia.	9
CHRONICON.	10
DE IMPERATORIA POTESTATE IN URBE ROMA	
LIBELLUS.	50
SYLVESTER PAPA II (GERBERTUS).	
Notitia historica in Sylvestrum.	57
Notitia litteraria.	61
Disquisitio de scriptis Gerberti post modum vestri II.	Sy - 63

PARS PRIMA OPERUM SYLVESTRI II. DE DISCIPLINIS MATHEMATICIS.

LIBELLUS DE NUMERORUM DIVISIONE.	85
Præfatio.	83
CAP. I. — De singulari numero.	86
CAP. II. — De centeno.	86
CAP. III. — De milleno.	87
CAP. IV. — De deceno milleno.	87
CAP. V. — De centeno milleno.	87
CAP. VI. — Quomodo dividatur singularis per singula-	